

keramiske noter 61/2025

31. årgang

Keramikkens Venner

Peter Brandes

**1944 † 2025*

Den danske kunstner Peter Brandes (1944-2025) er død i en alder af 80 år. Hans kunstneriske livsværk står som et af de mest markante i nyere dansk kunsthistorie. Med sit ekspressive, farvestærke formsprog og sin dybtgående udforskning af religiøse og filosofiske temaer, er Peter Brandes med sin kunst tidløs, eksistentiel og universel.

Som kunstner og som en helt enestående kulturformidler udtrykte Peter Brandes sig i flere medier, fra maleri, grafik, bronze, glas, fotografi og ikke mindst keramik. Hans kunst er kendetegnet ved en kraftfuld symbolik med udgangspunkt i en motivkreds, der trækker på de store fortællinger fra nordisk mytologi, jødedom, kristendom til antikken. I sine tolkninger havde Brandes en bemærkelsesværdig evne til at omsætte fortællingens klimaks til figurative elementer og motiver, som han nysgerrigt gentog og afsøgte for nye lag og dybder. Gennem linjens intensitet, farver og former i et ekspressivt, moderne formsprog, der hos Brandes trækker på et stort kendskab til både den danske og europæiske kunsthistorie.

Med sin forståelse, respekt og anerkendelse for keramikens dybe rødder banede Brandes ikke mindst nye veje, når han udtrykte sig i leret. Et markant eksempel er Isak-vasen; et hovedværk i dansk keramikhistorie og i dag et vartegn for CLAY med sin majestætiske placering i parken ved siden af den gamle hovedbygning fra 1857. Oprindeligt blev vasen vist på verdensudstillingen i Sevilla i 1992. Med sin imponerende højde på 4,68 meter var Isak-vasen den dengang største vase brændt i et stykke; en teknisk landvinding som Peter Brandes sidenhen, i samarbejde med Tommerup Keramiske Værksted, har overgået i skala ad flere omgange. Motivet på vasen er, som titlen angiver, Isak, skildret i det højspændte øjeblik på Morijs-bjerget, hvor Isaks fader Abraham på Guds befaling må ofre sin søn. Historien handler om tro, tvivl, eksistens og kærlighed og er med sit element af

drama et gentagende motiv i Brandes' kunstneriske oeuvre.

Kærligheden til keramikken rakte hos Peter Brandes langt ud over hans eget kunstneriske virke. Som barn lod Brandes sig tidligt betage af ovnen, leret og ilden på sin onkels teglværk på Fyn og fik snart overtalt onklen til at brænde sin keramik side om side med teglen i ovnen. Ligesom han som voksen var en stor beundrer af de tidlige pionerer i dansk kunstnerkeramik. Heriblandt Thorvald Bindesbølls epokegørende keramik; i en grad så han i fællesskab med hustruen og billedkunstneren Maja Lisa Engelhardt, har formået at opbygge den største og mest betydningsfulde private samling af Bindesbølls keramik herhjemme. En samling, der under titlen 'Bånd og Brud', indgik i en spændende dialog med Peter Brandes' egen keramik på en imponerende udstilling, da CLAY indviede sin nye tilbygning i 2015.

Udover sit kunstneriske udtryk i flere medier var Peter Brandes en blændende formidler på skrift og i tale. Med stor nysgerrighed og åbenhed engagerede han sig i mange eksistentielle diskussioner og efterlader sig et utal af vigtige publikationer samt et markant aftryk i arbejdet med at sikre kunstens fortsatte virke og vilkår. Tænk blot på Tommerup Keramiske Værksted, Galerie Moderne, de arbejdende kunstneratelierer i Pietrasanta, foruden de mange kirkeudsmykninger og monumentale værker i det offentlige rum, der vil fortsætte med at inspirere, gavne og udfordre kommende generationer.

Mennesket Peter Brandes og hans dybe refleksioner over liv, død, kultur og tro vil blive savnet, men heldigvis har vi hans kunst, der er rigt repræsenteret såvel i Danmark som i udlandet.

Pia Wirnfeldt

Direktør f. CLAY Keramikmuseum Danmark

Kunstnere på Rabækken

af Lars Kærulf Møller

For bornholmere er navnet Hasle Klinker- og Chamotte-stensfabrik nærmest synonymt med et nu forsvundet industrieventyr, der på højdepunktet i 1950erne beskæftigede op mod 900 mand. En del af fabrikken var Rabækkeværket, eller i folkemunde bare ”Rabækken”.

På Rabækkegård havde man siden 1875 i firmaet ”Kaolin-Industri-Selskabet paa Bornholm” gravet kaolin til produktion af porcelæn/keramik og papir, og i 1890 oprettede man ”Dansk Chamottevarefabrik”, egentlig mest for at anvende det overskydende ler, der blev gravet op i forbindelse med kulbrydning. Sammenslutningen af de to virksomheder i 1913 gav grobund for en rivende udvikling af forskellige keramiske industriprodukter både glaserede kloakrør og formsten til gasværker, cementovne, bageriovne m.v. samt glaserede væg- og gulvfliser til f.eks. mejerier, slagterier og svømmehaller.

Da virksomheden op gennem 1960erne forsøgte at tilpasse produktionen, fik de glaserede fodertrug en uventet renæssance, fordi Dronning Ingrid under et besøg på fabrikken i 1964 så, at trugene kunne fungere som moderne askebægre til den piberygende Kong Frederik d. 9. Også de brune klinker, der bl.a. kendes fra perronerne på Københavns Hovedbanegård, blev gennem arkitekterne Bo & Wohlerts brug i det nybyggede Louisiana Museum for Moderne Kunst populære i moderne boligindretning. Alligevel faldt omsætningen i takt med, at den vigtigste produktion af kloakrør gradvist blev udkonkurreret af nye materialer som beton og plastic, og omkring 1980 ophørte produktionen helt på Rabækken.

Fabrikkerne var siden 1927 ejet af de to familier Kähler og Henriksen, der sammen havde skabt Rockwool-koncernen. I 1961 delte de to familier virksomhederne, så familien Henriksen overtog fabrikkerne på Bornholm, mens Kählerfamilien fortsatte Rockwool.

Den store produktion af godt ler med islæt af chamotte tiltrak naturligt også keramikere og kunstnere, der på fabrikken fik mulighed både for at arbejde med egne projekter og med formgivning af nogle af de industriprodukter, som man søgte at udvide produktionen med. Ifølge de øjenvidneberetninger, vi har fra tiden, gik det dog ikke stille af, når kunstnerne var sammen. Som oplyst af forfatteren til Dansk Keramisk Bibliografi, Gunnar Jakobsen, har keramikeren Georg Hetting (1920-2014) været virksom på Kähler i Næstved og på Bing & Grøndahl, og i et brev til Bodil Busk Laursen fra 2006 bl.a. skrevet: ”Men nattelivet på Bornholm var vist nok inciterende og tog på kræfterne”.

En af de få nulevende, bogaktuelle Bodil Marie Nielsen, f. 1942, eneste kvindelige medlem af Eks-skolen, bekræfter Hettings ord. Hun beretter om, hvordan hun sommeren 1960 som 18-årig kom til Bornholm med sin fars omrejsende æbleskivevogn. Hun var da netop blevet optaget på Kunsthåndværkerskolen. En aften blev Bodil Marie og veninden Anne-Marie Wennerberg bestormet af tre lidt ældre, berusede mænd, som de tidligere havde afvist. ”På kroen havde Anne-Marie og jeg aftalt ikke at danse med nogen og bare sidde og dufte af æbleskiver og candyfloss, mens vi drak vores citronvand med snaps. Det kunne de tre gutter ikke forstå, og de må så åbenbart have fundet ud af, hvor vi sov, for pludselig kom de buldrende ind til os. Men heldigvis havde jeg forberedt mig ved at tage sådan en meterlang slev, altså en grydeske, fra min fars vogn med ind i soveposen, så jeg bankede løs på dem, indtil de fortrak. De hævnedes sig ved at smide en stor tudse ind i teltet til os, men det var så også det sidste, vi hørte til dem, indtil vi nogen tid senere løb ind i dem igen i Rønne, hvor de var mere ædru”. Det var selvfølgelig Jørgen Haugen Sørensen (1934-2021), Peder Rasmussen (1929-1964) og Hans Christian Wagner (1935-1989), sidstnævnte erindrer Bodil Marie nok fejlagtigt dog som Tonning Rasmussen. ”Det endte med, at vi blev gode venner og sad om natten på Rabækkeværket og grillete pølser, mens vi lyttede til alle Jørgen Haugen Sørensens fantastiske historier”, her citeret efter Lars Movin: ”Bodil Marie Keramikerkunstner Kvinde” (Bangsbøhave, 2024).

Det var sandsynligvis Folmer Lassen (1927-1960erne?), der havde været Jørgen Haugen Sørensens læremester hos P. Ipsens Enke, som havde banet vejen for kunstnerens ophold på Rabækken. Folmer Lassen havde sammen med sin kone Berte Jessen i 1950erne etableret Pottemagerhuset Bornholm. Værkstedet fungerede som et arbejdsfællesskab, hvor også Peter Kofod, Bjørn Backhausen og senere også Noomi Backhausen var en del af fællesskabet. Efter en skilsmisse i 1962 tog Folmer Lassen til Frankrig, hvor han indlogerede sig hos keramikeren Jean Tessier (1931-2020) og her siden hængte sig i værkstedet.

Jean Tessier havde i 1957 et års ophold i Danmark, hvor han dels arbejdede på Den kongelige Porcelainsfabrik, dels rejste rundt til forskellige værksteder, bl.a. Pottemagerhuset i Ellekongstræde i Rønne, hvor han lærte Folmer Lassen at kende. Tessier beskrev siden sit ophold i Danmark som afgørende for sit videre virke. På Den kongelige Porcelainsfabrik lærte han, hvordan man kunne skalere og redigere grundmodeller, og på Bornholm stiftede han bekendtskab med den moderne skandinaviske keramik med dens rene linjer. Om Tessier også kom på Rabækken, har ikke kunnet verificeres.

Peder Rasmussen, ofte kaldt d. ældre for at undgå forveksling med den nulevende keramikerværker Peder Rasmussen, var ”sommerbornholmer” og arbejdede skulpturelt med både frie former og relieffer af rabækkeleret, ligesom han brugte de store vægfliser som en form for lærred for abstrakte kompositioner. En af hans foretrukne former var ægget, en stor polykrom organisk form som findes i flere museumssamlinger, bl.a. på Bornholms Kunstmuseum. Peder Rasmussen begik selvmord i 1964, da han en november morgen svømmede ud i Østersøen.

Jørgen Haugen Sørensen havde som garanti for et lån til et ophold i Paris lovet galleristen Børge Birch en udstilling. Aftalen var blevet udskudt flere gange, men takket være et sommerophold på Rabækken lykkedes det ham at lave en række skulpturer, så han kunne indfri aftalen. Han udnyttede de ekstruderede rørs form og smidighed til at lave store fabulerende abstraktioner både som fri-skulptur og som relieffer, og efteråret 1960 udstillede han hos Galleri Birch 35 skulpturer, udført i løbet af sommeren. Udstillingen blev en kæmpe succes, hvor alle skulpturer var solgt til museer både herhjemme og i udlandet bare to timer efter åbningen. Kun en enkelt var tilbage. Den Jørgen Haugen Sørensen selv havde efterladt til arbejderne på fabrikken, og som bar den sigende titel ”Tak for kaffe”. Skulpturen blev efter fabrikkens lukning erhvervet af Bornholms Kunstmuseum.

Sammen med Peder Rasmussen og Jørgen Haugen Sørensen var også Hans Christian Wagner (1935-1989). Wagner var født i Tyskland, men optræder allerede som 5-årig i en folketælling som boende i Nyhavn. Han havde værksted i København i hvert fald frem til 1967, hvor keramikeren Bodil Hummel var ansat hos ham, og hvor han udstillede og solgte på den Permanente i København, men allerede i 1957 og frem til 1976 optræder han som formgiver for Björkshult Glasverk i Sverige. På Rabækken udførte Wagner en række store totemlignende skulpturer, der tilsyneladende alle er gået tabt.

Også Walasse Ting (1929-2010) kom forbi i 1960. Walasse Ting lavede nogle små fabulerende skulpturer, der blev glaseret med de hvide og sorte standardglasurer, der blev anvendt på fabrikken. En af skulpturerne blev efter hans hjemkomst til New York foræret til kunstnerkollegaen Claes Oldenburg og dennes daværende kone Patty Mucha. Da Bornholms Kunstmuseum senere erhvervede den falliske skulptur fortalte Patty Mucha med et indforstået smil, at Ting havde kaldt figuren ”Joie de vivre”.

Harald Isenstein (1898-1980), der fra 1951-1954 revolutionerende var vært på de første tv-programmer for børn, med titlen ”Malerklubben udstiller”, besøgte også fabrikken i begyndelsen af 1960'erne. Der kendes dog kun et enkelt værk af ham fra perioden, en lidt uinspireret mandsstor skulptur af en drejer ved sin bæk,

udført uden videre bearbejdning ved sammensætning af de færdigbrændte glaserede rør.

Udenfor fællesskabet kom Preben Hornung (1919-1989) til Rabækken i 1960. Han var på forslag fra arkitekten Finn Monies blevet valgt til at udføre en stor (4 x 7 m) vægudsmykning på den nyopførte Klemensker Central-skole. Hornung valgte at arbejde med de industrielle klinker i standardfarverne grå, hvid, sort og okker. Skolen er nu nedlagt og det har desværre ikke været muligt at bevare udsmykningen.

I 1962 flyttede Søren Georg Jensen (1917-1982) til Bornholm. Han indrettede hus og atelier i Olsker ikke langt fra, hvor Ole Christensen (1932-2000) nogle år tidligere havde slået sig ned. Ole Christensen hentede ofte ubrændte rør på Rabækken og havde også en aftale om at få de færdige værker brændt i fabrikkens tunnelovn. Søren Georg Jensen gik skridtet videre, idet han bestilte ubrændte rør i særlige mål, som han viderebearbejdede i atelieret i Olsker, inden de blev returneret til brænding. I 1967 viste han en stor udstilling hos Ole Palsby i København (og siden på Bornholms Museum) med en lang række skulpturer udført i ler fra Rabækken. Titlerne på værkerne refererer til den græske mytologi med navne som ”Helios”, solguden, og ”Eos” morgenrøden. Helios oftest som horisontale konstruktioner, mens Eos oftest er opadstræbende, altid i et rent konkret formsprog, hvor fabrikkens stempler og mufferiller stadig ses. Skulpturerne findes i dag på en række danske kunstmuseer, herunder også i Bornholms Kunstmuseums samling.

Kemiingeniør Bent Ernst Nielsen, der var ansat på fabrikken fra 1978-1984, har berettet om, hvordan han hjalp både Ole Christensen og Finn Carlsen (1920-1996) med brænding af deres værker i den store tunnelovn, hvor brændingsprocessen tog tre døgn. Fordelen ved at bruge tunnelovnen var, at værkerne nåede at blive ordentligt udtørret inden brændingen, så man på trods af meget varierende godstykkelser undgik materialesprængninger.

Svend Wiig Hansen (1922-1997) kom til Rabækkeværket i 1975, hvor han udførte det største værk skabt på fabrikken, det 22 meter lange, 3,5 meter høje relief, ”Pietas”, til Herning Centralsygehus. Relieffet er siden flyttet til en ny bygning på det nye supersygehus i Gødstrup, tegnet til relieffet af Ingvar Cronhammar og arkitekten Palle Hurwitz fra Friis & Moltke.

Også senere har en række kunstnere hentet rør til deres arbejder, f.eks. Gerd Hiort Petersen (f. 1937), der efter at være udlært hos Michael Andersen og have arbejdet på Søholm og på Den kongelige Porcelainsfabrik, i 1973 etablerede værksted på Bornholm sammen med ægtefællen Hans Munck Andersen (f. 1943). En række af hendes arbejder som Hårlev kirkes alter (1982) og alteret til Gammelstrup kirke (1993) er udført i bear-

bejdede rør fra fabrikken. Efter 1993 ophørte Gerd Hiort Petersen med at anvende rørleret, da der var for mange urenheder af svovl og kul i leret.

I Hasle fortsatte produktionen af klinker og ildfaste sten, men markedet blev stadig vanskeligere og i 1978 besluttede ejeren Ib Henriksen at sælge. Af frygt for en lukning valgte Bornholms Amt at købe, og man forsøgte at udvide produktionen med forskellige former for brugskeramik, men allerede 2 år senere overtog Aalborg-Portland-Cement ejerskabet. I 1984 blev virksomheden igen delt i det stadig eksisterende Hasle Refractories og i Hasle Klinker, der lukkede endeligt i 1990 og blev omdannet til erhvervspark med henblik på udlejning. Begge virksomheder har i dag den samme bornholmske ejer.

Litteraturhenvisninger:

- Hansaage Bøggild: "Kloakkunst" på Rabekkeværket. Bornholms Tidende 12. august 1960.
Jørgen Haugen Sørensen. Katalog. Galerie Birch. 1960.
Allis Helleland: Jørgen Haugen Sørensen. En biografi. Statens Museum for Kunst. 2007.
Gunnar Jakobsen: Dansk Keramisk Bibliografi. København 2014 og Supplement 2024.
Christine Lavenue: Jean Tessier. Art-Angelux 2021. <https://www.art-angelux.com/tessier>.
Lars Kærulf Møller: Skulptur fra Bornholms Kunstmuseums samling. Bornholm 2015.
Heidi Pfeffer: Hasle Klinker- og Chamottestensfabrik i 150 år. Bornholm 1993.

Jens Erik Sørensen: Wiig Hansen. Aarhus Kunstmuseum. 1989.

Keramiske udtryk i tiden

*Nyt forskningsprojekt
på Clay Keramikmuseum Danmark*

September 2024 påbegyndte keramikeren og cand.mag. i "Moderne kultur", Maja Sofie Rasmussen, ph.d.-projektet "Keramiske udtryk i tiden" i samarbejde med Clay Keramikmuseum Danmark og støttet af Ny Carlsbergfondet. Forskningsprojektet vil med udgangspunkt i Clays omfattende samling undersøge de nyeste tendenser på den danske scene for keramisk kunst.

Keramikken og leret nyder i disse år stor popularitet, og projektet vil bl.a. undersøge, hvor denne interesse for det keramiske håndværk kommer fra. Hvad fortæller keramikken os om den verden og den tid, vi lever i?

Maja Sofie Rasmussen er uddannet keramikker fra Cappellagården i Vickleby på Öland i Sverige og har været i lære hos keramikker Christian Bruun på hans værksted i Charlottenlund. Hun har siden drevet egen virksomhed og lavet studiokeramik til private og restauranter samt undervist i drejeteknik. Ved siden af sit keramiske virke har hun taget en kandidatuddannelse i "Moderne kultur" på Københavns Universitet og har arbejdet med udstillinger og museumsformidling.

Udstillinger hvor og hvornår – Danmark

ved Gunnar Jakobsen

Udstillingsoversigten er udarbejdet på grundlag af afsøgninger på Internettet. Oversigten indeholder et udvalg af udstillinger med keramik, udstillinger, hvor keramik indgår, og er ikke komplet. Oversigten publiceres med forbehold for eventuelle aflysninger/ændringer. Inden et eventuelt besøg bør man derfor undersøge, om udstillingen nu er blevet til noget samt udstillingens åbningstider.

København

Designmuseum Danmark, Bredgade 68, 1260 København K. Website: <https://designmuseum.dk>.

Officinet, Bredgade 66, 1260 København K. Website: www.danskekunsthandaavarkere.dk.

Peach Corner, Howitzvej 67A st., 2000 Frederiksberg. Website: www.peachcorner.dk.

→01.02.25 *No Man is an Island*. Bogudgivelse. Officinet.

Keramikeren Dorte Visby, undervandsfotograf Lars Nedergaard og cand.des. Anne-Mette Hansen fra Lønstrup i en dialog mellem mennesket og naturen.

→15.02.25 *Løs hånd – Høj stue*. Anne Tophøj. Peach Corner. *Stuen er et centralt rum. Her er vi omgivet af vores ting – stueting. Mange af dem er af keramik; små genstande, som vi bruger til dagligdagens behov og til pynt: fade, skåle, lystager, urtepotter ... Vi lægger ikke så meget mærke til dem, de glider hurtigt ind i hverdagslivet. Vi bruger dem, håndterer dem, gør dem rene, sætter dem frem og tilbage – nogle gange glemmer vi dem helt, de er der bare.*

Anne Tophøj er optaget af at formgive den slags ting, og på udstillingen "Løs hånd – Høj Stue" fabulerer hun over stuens genstande. Der improviseres over tingstyper og fremstillings-teknikker; toner bliver slået an, luftige forestillinger materialiseres, og bevægelser tager form.

Det er, som om Anne Tophøj hver gang starter helt forfra og nærmer sig leret med åbne sanser, søgende og registrerende fra første øjeblik. Hun arbejder spontant og eksperimenterende; nogle gange groft og hurtigt og med de bare næver, andre

gange nænsomt og med simple redskaber som en skæretråd eller en flosset træpind. Hun tror på det, der opstår i mødet mellem hende og leret, og på, at processen og materialet kan selv. Der er en fornemmelse af begyndelse, af skitsering og af, at tingene kun lige er på vej til at finde deres form.

→27.05.25 *Koppen og Keramikeren*. Bogudgivelse. Designmuseum Danmark.

→31.12.25 *Bord, dæk dig!* Bordopdækning gennem tiden. Designmuseum Danmark.

→31.12.25 *Wonder*. Designmuseum Danmark.

20.02.25-29.03.25 *Forbindelser*. Jeppe Søndergaard Hansen. Peach Corner.

07.03.25-30.03.25 *Ødeland*. Officinet. Christina Schou Christensen, Thora Finnsdottir og Signe Fensholt undersøger potentialet i at genanvende keramisk affald og spilddprodukter fra glas- og stenbrudsindustri.

Udstillingen viser testarbejdet og resultater omsat i færdige værker. Hvordan fungerer det håndværksmæssigt og æstetisk? Bliver alt brunt? Ender vi med en utålelig begrænset kunstnerisk udfoldelsesmulighed? Eller opstår nye uventede muligheder?

09.04.25-17.05.25 *Johannes Nagel (DE)*. Peach Corner.

29.04.25-25.05.25 *Hudsult*. Laura Astrup Larsen. Officinet. I udstillingen "Hudsult" undersøger kunstner og designer Laura Astrup Larsen, hvad der vækker lysten til at se med fingrene. Gennem boblende glasurer, lodne tekstiler og livlige farvekombinationer skaber hun objekter, der appellerer til sanserne. I en tid præget af digitale interaktioner sætter udstillingen fokus på vigtigheden af taktile oplevelser.

22.05.25-28.06.25 *Martin Bodilsen Kaldahl (DK) & Sho Ota (JP/NL)*. Peach Corner.

11.07.25-03.08.25 "mor(mor)" med keramikeren Charlotte Nielsen og billedkunstneren Hannah Amalie Nielsen. Officinet. Et personligt projekt og kunstnerisk samarbejde mellem mor og datter, der gennem keramik og scenografiske installationer udforsker temaer som generationers forbundethed, nedbrydning af hierarkier og genbrugsmaterialers transformationspotentiale. Arbejdet er stærkt inspireret af svampes ikke-lineære og forgrenede rodnet mycelium, hvor forbindelser og interaktioner sker sidelæns og netværksbaseret fremfor lodret og hierarkisk.

14.08.25-20.09.25 *Lisbet Thorborg Andersen*. Peach Corner.

25.09.25-01.11.25 *Esben Kleeman & Søren Thygesen*. Peach Corner.

06.11.25-13.12.25 *Lise Seier Petersen*. Peach Corner.

Øvrige Danmark

Fjaltring

Tuskær, Kulinarisk Kunst- og Kulturcenter, Tuskærvej 9, Fjaltring, 7620 Lemvig. Website: <https://tuskaer.dk>. Tuskær har en stor samling af keramik, billedvævninger, tegninger, akvareller, malerier og skulpturer. Man kan opleve keramik af bl.a. Tove Anderberg, Beate Andersen, Steen Dybdal, Lis Ehrenreich, Bodil Manz, Erik Nyholm, Jane Reumert, Alev Siesbye og Gertrud Vasegaard.

Frederikssund

J.F. Willumsens Museum, Jenriksvej 4, 3600 Frederikssund. Website: <http://www.willumsensmuseum.dk>. Lukket pga ombygning/renovering frem til årskiftet 2025/26.

Frøstrup

Kirsten Kjærs Museum, Langvadvej 64, 7741 Frøstrup, Website: <https://www.kkmuseum.dk>. De ca. 250 værker i Kirsten Kjærs Museums keramiske samling, der er doneret af lægen Axel Kok-Jensen, viser et repræsentativt udsnit af dansk værkstedskeramik fra ca. 1970 til ca. 2014 og omfatter bl.a. værker af keramikere som Gutte Eriksen, Nina Hole, Steen Lykke Madsen og Bente Skjøttgård.

Haderslev

01.03.25-26.04.25 *Kirsten Holm og Frauke Gloyer*. Keramik og billedkunst. Galleri ARTC, Torvet 2, 6100 Haderslev. Website: <https://www.artc.dk>.

Herning

01.02.25→?? *Peter Carlsen - Lost. Heart - Herning* Museum of Contemporary Art, Bitten og Aage Damgaards Plads 2, 7400 Herning. Website: <https://heartmus.dk>. Peter Carlsen en fremragende maler og en humoristisk og tænksom kommentator af samtiden. "Lost" betyder både tabt og fortabt, forsvundet og fåret vild. Titlen refererer til Peter Carlsens nyeste malerier af uddøde dyrearter, men der er dobbeltbund i titlen, som også fortæller om en vildfarende menneskehed.

Udstillingen er retrospektiv. Fra de tidligste værker under de "vilde" 80'ere, over tværmediale eksperimenter med grafik og film, til de nyeste keramiske skulpturer og malerier på genbrugspap med fokus på den truede biodiversitet og den sjette masseuddøen udfoldes det carlsenske univers.

Det ironiske og samfundssatiriske blik, som præger store dele af værket, når et overraskende crescendo i de sene værkers "biologiske vending". Tilsammen får vi et signalement af en tid og nogle generationer, som netop Peter Carlsen har portrætteret i sine værker, præget af forbrug, velstand og en ironisk distance. Selvom han altid har forholdt sig kritisk til både den aktivistiske krigsførelse, landbrugets forurening, forbrugskulturen, så bliver hans egen ironi også fortabt, uanvendelig stillet over for en ny realitet, hvor kun alvoren synes at være den rette modgift.

Holstebro

→04.05.25 *Menneske først - Astrid Noacks Studiesamling*. Bogudgivelse. Holstebro Kunstmuseum. Museumsvej 2A, 7500 Holstebro. Website: <https://holstebrokunstmuseum.dk>.

Ishøj

06.02.25→27.07.25 *Fremtid*. Frederik Næblerød. Arken Museum for Samtidskunst, Skovvej 100, 2635 Ishøj. Katalog. Website: <https://www.arken.dk>. *Den hidtil største soloudstilling med den danske kunstner Frederik Næblerød (f. 1988). Han er kendt for sin kompromisløse kunst, hvor han med stor skaberkraft udfordrer vores vante forståelse af maleri og skulptur i en rå, energisk og legende stil.*

Med sine værker, der spænder fra maleri, keramik, bronze og tegning til store installationer, har han skabt et helt særligt kunstnerisk univers, der inviterer os indenfor i det spontane, absurde og humoristiske. Udstillingen er fuld af overraskende rum, og på vejen rundt kommer man helt tæt på kunstneren og hans blik på samtiden. Frederik Næblerød udfolder et enestående, humoristisk og grænsebrydende formsprog i sine værker, der er samlet fra science fiction, myter, drømme og billeder, som han ser i hverdagen.

Middelfart

Clay Keramikmuseum Danmark, Grimmerhus, Kongebrovej 42, 5500 Middelfart. Tlf 64 41 47 98. Website: <http://claymuseum.dk>.

→30.03.25 *Lucie Rie · The adventure of Pottery*. Clay Keramikmuseum Danmark.

30.06.23→ *Keramikkens Magi*. Clay Keramikmuseums Danmarks samling. Jord Vand Luft Ild. Clay Keramikmuseum Danmark.

06.04.25-26.10.25 *Natur-Glasur - Bente Skjøttgaard*. Bogudgivelse. Clay Keramikmuseum Danmark. *Bente Skjøttgaard har gennem mere end fire årtier udviklet og forfinet et unikt og organisk formsprog. I museets store udstillingssal præsenterer kunstneren sit livsværk i en afvekslende scenografi, hvor man bevæger sig ud på en sanselig rejse, gennem fjorten temaer som grene, gobler og skyer. Udstillingen viser hendes udvikling fra de første eksperimenterende forsøg med brugsobjekter til helt nye værker.*

27.04.25-30.12.25 *A Walk with a Dinosaur – Michael Geertsen i dialog med Royal Copenhagens 250 års historie*. Clay Keramikmuseum Danmark.

I 2025 fejrer Royal Copenhagen 250-års jubilæet for etableringen af Den kongelige Porcelainsfabrik. Clay markerer jubilæet med udstillingen "A Walk with a Dinosaur" med en række nyskabte værker af keramikeren Michael Geertsen, der er kendt og anerkendt for sit arbejde med porcelæn.

A Walk with a Dinosaur bygges op omkring ti tableauer, hvor Michael Geertsen skaber en dialog mellem sine egne værker

og udvalgte værker fra Royal Copenhagens 250-års lange historie. I udstillingen vil man kunne opleve værker fra museets omfattende historiske samling samt indlånte pragtstykker fra dansk porcelænshistorie.

Ordrup

→01.02.25 *'Mudshape' - Skulpturelle Keramiske Værker*. Lone Skov Madsen & Turi Heisselberg Pedersen. Galleri Lars Borella, Ordrupvej 98 D, 2920 Charlottenlund. Website: www.gallerilarsborella.dk.

Ribe

→18.05.25 *Louise Hindsgavl*. Ribe Kunstmuseum, Sct. Nicolaj Gade 10, 6760 Ribe. Website: <https://www.ribekunstmuseum.dk>. *Nye værker af Louise Hindsgavl, der tager udgangspunkt i Ribe Kunstmuseums historie og arkitektur og drejer det hele i en overraskende og humoristiske retning.*

Rø

Bornholms Kunstmuseum, Otto Bruuns Plads 1, Rø, 3760 Gudhjem. Website: <https://bornholms-kunstmuseum.dk>.

10.07.24→påsken 2025 *Den røde sommerfugl*. En familieudstilling om den største kunstnerslægt [Hjorthslægten] på Bornholm. Bornholms Kunstmuseum.

14.09.24→?? *Kunstnerne på Rabækken*. Bornholms Kunstmuseum. *Rabækkeværket også kaldet Rabækken var en del af Hasle Klinker- og Chamottestensfabrik. Fabrikken producerede keramiske industriprodukter: glaserede kloakrør, formsten til gasværker og cementovne samt glaserede væg- og gulvfliser til fx slagterier og svømmehaller.*

Fabrikkens produktion af ler og de kæmpestore ovne tiltrak kunstnere, der her kunne arbejde i større formater. Nogle af dem byggede skulpturer af fabrikkens ubrændte produkter, andre brændte deres modellerede skulpturer i den 100 meter lange tunnelovn.

Udstillingen præsenterer værker af Ole Christensen, Jørgen Haugen Sørensen, Gerd Hiort Petersen, Søren Georg Jensen, Peder Rasmussen (1929-1965) og Walasse Ting.

Rønne

Hjorths Fabrik · Bornholms Museum, Krystalgade 5, 3700 Rønne. Website: <https://hjorthsfabrik.dk>.

07.02.25→ *Julie Høm – Keramik gennem 60 år*. Hjorths Fabrik.

07.02.25→ *En hyldest til logbogen*. Hjorths Fabrik. *Udstillingen giver et indblik i processen, det er at brænde en træfyret ovn.*

06.06.25→ *Alkymistisk Træf*. Hjorths Fabrik. Se nærmere i keramiske noter 60/2024 under Vejen Kunstmuseum.

Silkeborg

→21.04.25 *Som jeg ser det*. Leif Sylvester. Nye malerier, relieffer og skulpturer. KunstCentret Silkeborg Bad, Gjessøvej 40, 8600 Silkeborg. Website: <https://www.silkeborgbad.dk>.

Leif Sylvester viser værker i medier som maleri, bemalede trærelieffer, bronze, gobeliner og farvestrålende keramik. De fleste er skabt til denne udstilling. Man vil møde kunstnerens typisk festligt udførte, men også skarpe iagttagelser af det helt almindelige menneskers kvababbelser med livet.

Skælskør

09.07.25 *10. keramikfestival*. Havnen, Skælskør. Website: <https://keramikfestival.dk>.

Thisted

Det Ny Kastet, Bindsbølls Rådhus, Store Torv, 7700 Thisted. Website: <https://detnykastet.dk>.

22.03.25-24.05.25 *Alkymistisk Træf*. Det Ny Kastet. Se nærmere i *keramiske noter 60/2024* under Vejen Kunstmuseum.

13.06.25-09.08.25 *Per Linnemann-Schmidt og Palshus Stentøj*. Det Ny Kastet. *Udstillingen vil være om Per Linnemann-Schmidt (1912-1999) både som billedhugger og som keramik. Da der findes en del af hans skulpturer, både tidlige og sene, vil det være naturligt at inkludere nogle af disse i en udstilling. De vil sammen med stentøjet give et meget mere fuldstændigt billede af kunstneren.*

Vejen

14.06.25-01.02.26 *Dansk Art Deco – den dekorative modernisme*. Katalog. Vejen Kunstmuseum, Østergade 4, 6600 Vejen. Website: www.vejenkunstmuseum.dk. *I 1925 var hjertet af Paris hjemsted for den første Verdensudstilling på det europæiske fastland siden afslutningen af 1. Verdenskrig. Vejen Kunstmuseum og Øregaard Museum (2026) markerer i fællesskab jubilæet med en udstilling, som retter fokus mod den danske art deco og den danske afdeling på Pariserudstillingen. Vi genbesøger Verdensudstillingen og går bag kulisserne: Hvad blev vist under det danske flag, hvad var ikke med og hvorfor?*

Udstillinger i udlandet et udvalg

Flere udstillinger og yderligere oplysninger om de enkelte nævnte udstillinger findes i tillægget til *keramiske noter 61/2025* på www.keramikkens-venner.dk.

Storbritannien

Bowness-on-Windermere

→16.03.25 *Lawson Oyeken*. Blackwell, The Arts & Crafts House, Bowness-on-Windermere, Cumbria LA23 3JT. Website: www.blackwell.org.uk.

London

→28.09.25 *British Studio Pottery and the V&A*. Victoria and Albert Museum, Room 146, Cromwell Road, South Kensington, London SW7 2RL. Website: www.vam.ac.uk.

Studio pottery – ceramics made by independent artist-potters – emerged as a distinct art form in the 1910s and '20s. This display explores the V&A's collecting and exhibiting of studio pottery from the movement's beginnings to the present day.

Tisbury

28.02.25 (Prewiew)/01.03.25-04.05.25 *Contemporary Danish Ceramics*. Messums West, Place Farm, Court St, Tisbury, SP3 6LW, Website: www.messums.org. *The exhibition includes twelve leading Danish artists: Martin Bodilson Kaldahl, Malene Hartmann Rasmussen, Jørgen Haugen Sørensen, Turi Heisselberg Pedersen, Heidi Hentze, Marie Herwald Hermann, Steen Ipsen, Morten Løbner Espersen, Annelie Grimwade Olofsson, Pernille Pontoppidan Pedersen, Anders Herwald Ruhwald and Lotte Westphael.*

Wakefield

The Hepworth Wakefield, Gallery, Wakefield, West Yorkshire, WF1 5AW. Website: <https://hepworthwakefield.org>.

08.03.25→ *Elizabeth Fritsch*. The Hepworth Wakefield, Gallery. *The exhibition will bring together over 100 works made between the 1970s and 2013 drawn largely from the artist's own rarely-seen private collection.*

??..11.25-??..05.26 *Playing with Fire: Edmund de Waal and Axel Salto*. The Hepworth Wakefield.

Tyskland

Fürstenberg

29.03.25-29.06.25 *Gruppe 83: Einmal Fürstenberg, bitte!* Museum Schloss Fürstenberg, Meibrexener Straße 2, D-37699 Fürstenberg/Weser. Website: www.fuerstenberg-porzellan.com.

Gera

→02.03.25 *Verrückt nach Ton*. Moderne Keramik aus sieben Jahrzehnten. Museum für Angewandte Kunst, Greizer Straße 37-39, D-07545 Gera.

Höhr-Grenzhausen

25.07.25-05.04.26 *Jan Bontjes van Beek*. Keramikmuseum Westerwald, Lindenstraße 13, D-56203 Höhr-Grenzhausen. Website: www.keramikmuseum.de.

Bøger, kataloger og artikler om dansk keramik 2024

ved Gunnar Jakobsen

Dansk Keramisk Bibliografi · Danish Ceramics Bibliography · Dänische Keramische Bibliographie · Supplement. Af/by/von Gunnar Jakobsen. Clay Keramikmuseum Danmark [Website: <http://claymuseum.dk>], Middelfart 2024. 592 s. 375 kr. [Supplement til "Dansk Keramisk Bibliografi", Forlaget Vandkunsten 2014].

Kvindernes moderne gennembrud 1880-1910. Red. af Inge Lise Mogensen Bech og Lene Bøgh Rønberg. Den Hirschsprungeske Samling, Rander Kunstmuseum og Aarhus Universitetsforlag, København, Randers og Aarhus 2024. 344 s, se specielt s 68, 155, 312-313 (Elise Konstantin-Hansen), s 320-321 (Agnes Slott-Møller), s 322-323 (Susette Holten, f. Skovgaard), i øvrigt passim. ill. litt. noter.

100 års dansk keramik. Af Carsten Bagge Laustsen. Forord af Anders Uhrskov. Turbine [Website: <https://turbine.dk>], Aarhus 2024. 268 s. ill. litt. ib. 349,95 kr. [Tove Anderberg, Beate Andersen, Mette Augustinus Poulsen, Karen Bennicke, Thorvald Bindsbøll, Aage Birck, Martin Bodilsen Kaldahl, Lone Borgen, Peter Brandes, Eva Brandt, Lis Ehrenreich, Poul Erik Eliassen, Gutte Eriksen, Anne Fløche, Michael Geertsen, Bente Hansen, Ulla Hansen, Niels Hansen Jacobsen, Dorte Heide, Turi Heisselberg Pedersen, Heidi Hentze, Louise Hindsgavl, Gerd Hiort Petersen, Marie Hjorth, Ulla Hjorth, Anne Mette Hjortshøj, Kim Holm, Julie Høm, Asger Jorn, Gitte Jungersen, Anne Kjærsgaard, Bo Kristiansen, Marianne Krumbach, Sten Lykke Madsen, Finn Lynggaard, Morten Løbner Espersen, Bodil Manz, Gudrun Meedom Bæch, Martin Mortensen, Lisbeth Munch-Petersen, Hans Munck Andersen, Malene Müllertz, Marianne Nielsen, Erik Nyholm, Christian Poulsen, Per Rehfeldt, Jane Reumert, Inger Rokkjær, Christina Schou Christensen, Karl Schrøder, Alev Siesbye, Bente Skjøttgaard, Lone Skov Madsen, Kirsten Sloth, Vibeke Stubbe Teglbjærg, Charlotte Thorup, Inge Bøgh Trautner, Hans Vangso, Gertrud Vasegaard, Myre Vasegaard, Birte Weggerby, Per Weiss, Lotte Westphael, Mette Marie Ørsted, Barbro Åberg og Gunhild Aaberg samt værkstederne og fabrikkerne Michael Andersen & Søn (Daniel [Folkmann] Andersen), Bing & Grøndahl, L. Hjorth's Terracotta-Fabrik (Hans Hjorth), Holmegaards Glasværk (Arne Bang), Den kongelige Porcelainsfabrik (Gerd Bøgelund, Carl Halier, Knud Kyhn, Jais Nielsen, Patrick Nordström, Erik Reiff, Axel Salto, Nils Thorsson, Ivan Weiss og Bode Willumsen), Søren Kongstrands Keramiske Værksted (Søren Kongstrand og Jens Pedersen), Herman A. Käblers keramiske Værksted (Nils Kähler samt Svend Hammershøi, K. Hansen Reistrup og Julie Kabell), Nymølle Keramiske Fabrik (Jacob Bang og Axel

Brüel samt Bjørn Wiinblad), Palshus Stentøj (Annelise og Per Linnemann-Schmidt m.fl.) og Saxbo (J.J. Bregnø, Hugo Liisberg og Eva Stæhr-Nielsen)]. [Da flere af de nævnte keramikere/kunstnere har arbejdet på forskellige værksteder og fabrikker, og da det ikke af bogen fremgår tydeligt, hvor tingene er fremstillet, og der ikke er nogen værkfortegnelse, så må deres placering tages med et vist forbehold].

Koppen og keramikeren/The cup and the ceramist. På besøg hos 30 keramikere/Visiting 30 Danish Ceramists. Af/by Claus Domine Hansen. Trykværket. [Website: <https://trykvaerket.dk>], Tranbjerg 2024. 204 s. ill. Parallel dansk og engelsk tekst. 350 kr. [Signe Bailey, Agnete Schmidt Bigum, Christian Bruun, Ane-Katrine von Bülow, Pia Baastrup, Claus Domine Hansen, Thilde Graulund, Ninna Gøtzsche, Helle Hansen, Helenaa Hedegaard, Anne Mette Hjortshøj, Sverre Tveito Holmen, Dorte Kristoffersen, Mark Lauberg, Ann Linnemann, Pia Lund, Louise Mathiesen, Priscilla Mouritzen, Birgitte Munck, Mie Mølgaard, Malene Møller Hansen, Lars Rank, Malene Sandal, Lisbeth Skytte Christiansen, Hans Vangso, Rikke Wulff, Gitte og Aage Würtz samt Clib Klap (Iben Harboe og Claire Maria Lehmann)].

Keramiske Food-Processer/Ceramic Food Processing. Af/by Claydies. Claydies, København 2024. 78 s. ill. 100 kr. [Tine Broksø og Karen Kjældgård-Larsen].

Cobramaleren *Mogens Balle* · en værkfortegnelse. Bind 2: Tegninger, grafik, skulpturer, emaljearbejder, keramik, udsmykninger/*Mogens Balle*. The Cobra Painter. a Catalogue of Works. Volume 2: Drawings, graphics, sculptures, enamels, ceramics, murals. Udarbejdet af/Compiled by Henning Smidth. Forlaget Laanshøj, Kirke Værløse 2024, s 274-276 (Keramik-Ceramics) og s 310-315 Litteraturhenvisninger/Literature. ill.

Manhattan Portraits. Karen Bennicke. HB381 [Gallery], New York 2024. 48 s + omslag. ill. litt. (s 3 Introduction. By Juliet Burrows og s 5-11 The Map is Open. By Jens Tang Kristensen).

Karen Bennicke: Manhattan Portraits at HB381 Gallery, New York. Ceramics now. Magazine. October 2024, s 80-83. ill.

Vilhelm Bjerke Petersen för Rörstrand. Scandinavian Retro. 1/2024. ill. *

Martin Bodilsen Kaldahl · Probing the Floor, Sniffing the Air. By Glenn Adamson and Jorunn Veiteberg. Hatje Cantz Verlag [Website: <https://www.hatjecantz.com>].

com], Berlin 2024. 320 s. ill. litt. noter. (s 19-20 Foreword. By Christina Rauh Oxbøll, s 23-30 An Even Newer Laocoön: Martin Bodilsen Kaldahl. By Glenn Adamson og s 177-188 Anatomy of the knot and other studies of form. By Jorunn Veiteberg).

I lyset af gentagelsen. Kulturfortælleren Peter Brandes. En kort introduktion / *In the Light of the Repetition.* Ex-pounder of Culture Peter Brandes. A short introduction. Af/by Iben From. KunstCentret Silkeborg Bad, Silkeborg 2024. 48 s. ill.

I lyset af gentagelsen. Kulturfortælleren Peter Brandes. Skulptur · Keramik · Grafik · Glasmosaik · Fotografi · Tegning · Kirkeinventar · Antikker · Maleri. Af Peter Brandes. Forord af Iben From. KunstCentret Silkeborg Bad, Silkeborg 2024. 304 s. ill.

Stor gulvkrukke af Jens Jakob Bregne. [Nyt fra Museet]. KOT. Kunst omkring Trolde. 32. årg. 4/2024, s 4-5. ill.

Peter Carlsen. Pietrasanta 2022. The Art Residency 9. Danish Research Foundation. 2024. 32 s. passim. ill. dansk tekst. (s 5 Der er noget med ler ... Af Peter Carlsen).

Min kunst. Af Katherine Scrivens Eje. Forlaget Afart, Vipperød 2024. 264 s, se specielt s 5 (En kunstner af hjertet. [Forord. Af Dianna Lotus Ozol], s 153-165 (Interiør), s 167-183 (Kakler) og s 185-231 (Keramik). [Katherine Scrivens Eje].

Thomas Eje. Kunst. Af Dianna Lotus Ozol. Forlaget Afart, Vipperød 2024. 102 s, se specielt s 91-102 (Keramik). ill. [Thomas Eje].

Rose Eken. Pietrasanta 2022. The Art Residency 7. Danish Research Foundation. 2024. 32 s. passim. ill. engelsk tekst. (s 5-11 Timely magic. By Astrid Wang).

Det begyndte med en klump ler ... Af Nina Gøtzsche. formuleret, Aarhus 2024. [20 s incl omslag]. ill. [Nina Gøtzsche].

Simple Lervarer / Simple Clayware. Ole Jensen. Frederiksberg 2024. 48 s incl omslag. ill. (s 3 Simple Lervarer. [Forord]. Af Ole Jensen, s 5-8 Oles Simple Lervarer. Reflektioner over ting. Af Pernille Stockmarr, s 9 Simple Clayware. [Preface]. By Ole Jensen, s 11-14 Ole's Simple Clayware. Reflections on things. By Pernille Stockmarr og s 15-47 Arbejder/Works). [Ole Jensen].

Man er jo en slags bastard. Interview med Gitte Jungersen ved Helle Fagralid. Billekunstneren. 3/2024, s 8-11-ill. [Gitte Jungersen].

Emma Kongsbøll - København/Han Herred. En skjult forbindelse mellem min mormor i København og min

farmor i Han Herred. Af Maria Rehling Refer. Han Herred bogen 2024, s 21-34. ill. noter.

I farvernes slikbutik. Randi Kornerup-Bang. Kornerup-Bang, [Silkeborg 2024]. 116 s, se specielt s 6-10 (I farvernes slikbutik. Af Stig Winding), s 82-94 (Mit keramiske univers), s 100, 103-105 og 112 samt bagside af omslag. ill. litt. [Randi Kornerup-Bang].

La porcelaine autrement. La Revue de la Céramique et du Verre. 254/2024, s 50-75. ill. [Bodil Manz m.fl.]. *

Grethe Meyer. Arkitekten, der revolutionerede mid-dagsbordet. Af Christina B. Kjeldsen med Isabel Bernadette Brammer. Gyldendal [Website: www.g.dk], København 2024. 294 s. ill. litt. ib. 349,95 kr. [Anmeldt i keramiske noter 60/2024].

Arketyper. Væsentlige værker i dansk design. Af Michael Sheridan. Strandberg Publishing [Website: https://strandbergpublishing.dk], København 2024. 356 s, se specielt s 92-115 (Hvidpot. Grethe Meyer 1966-71) og s 116-131 (Ildpot. Grethe Meyer 1970-76). ill. litt. noter. indeks. 399,95 kr. [Grethe Meyer].

Archetypes. Essential Works of Danish Design. By Michael Sheridan. Strandberg Publishing [Website: https://strandbergpublishing.dk], København 2024. 356 s. ill. litt. noter. indeks. 399,95 kr. [Grethe Meyer]. *

Malene Müllertz. Keepsake. Davis Gallery, København 2024. [28 s incl omslag]. ill. (s 4-5 "keepsake" (erindringsminde). af Bodil Busk Laursen).

Bodil Marie. keramiker · kunstner · kvinde. Af Lars Movin. Bangsbohøve, København 2024. 272 s. ill. litt. noter. [Bodil Marie Nielsen]. [Anmeldt i "keramiske noter 59/2024"].

Kai Nielsen · Født af hverdagen. Red. af Sofie Olesdatter Bastiansen & Anna Manley. Ny Carlsberg Glyptotek, København & Faaborg Museum, Faaborg 2024. 256 s, se specielt s 110-125 ff (Lyset og stoffet. Om materialer og udtryk i Kai Nielsens skulpturer. Af Peder Rasmussen), i øvrigt passim. ill. litt. noter. navnerregister. ib. 299 kr.

Kai Nielsen. · Born of Everyday Life. Ed. by Sofie Olesdatter Bastiansen & Anna Manley. Ny Carlsberg Glyptotek, København & Faaborg Museum, Faaborg 2024. 256 s. ill. litt. noter. navnerregister. ib. 299 kr. *

Leaf, stem, twig. Marianne Nielsen. HB381 [Gallery], New York 2024. 48 s + omslag. ill. (s 3 Introduction. By Juliet and Kim og s 5-9 Intelligent Artifice, By Glenn Adamson).

Fra Patrick Nordström til Ellinor Selschau Olsen - forskning igennem indsamling. Af Teresa Nielsen. KOT.

Kunst omkring Trolden. 32. årg. 4/2024, s 18-21. ill. sign.

Nouveau talent. Pernille Pontoppidan Pedersen. La Revue de la Céramique et du Verre. 254/2024, s 34-37. ill. *

Merete Rasmussen. Undulations. Pangolin [Website: <https://www.pangolinlondon.com>], London 2024. 58 s. ill. (s 3-6 Undulations. Merete Rasmussen in conversation with Rose Gleadel). 15 £.

Törngrens krummakeri. Av Love Jönsson. Rian Designmuseum, Falkenberg 2024. 144 s, se specielt s 132 (Ove Rasmussen (1911-1973)).

Stamtavler over slægterne von Reventlow, von Walstorp (†), Von Muggele (†) og Revenfeld (†). Af Poul Holstein. [Særtryk af Danmarks Adels Aarbog 2018-2020]. Sydansk Universitetsforlag, Odense 2024, s 243 og 358. ill. [Komtesse Eda Thalia Iul Reventlow].

Ler. Af Bjørn Bredal. Johan Borups Småskrifter. Johan Borups Højskole, København 2024. 24 s incl omslag. [Oprindeligt publiceret som kronik (At lege med ler er at lege med ild) i Politiken 18.01.2024, sektion 2, side 5-6]. [Axel Salto].

En historie om Axel Salto. Af Sanne Flyvbjerg og Katrine Clante. Clay Keramikmuseum Danmark, Middelfart 2024. [32 s incl omslag]. ill.

A story about Axel Salto. By Sanne Flyvbjerg & Catrine Clante. Clay Keramikmuseum Danmark. Middelfart 2024. [32 s incl omslag]. ill.

Sif Itona Westerberg. Pietrasanta 2022. The Art Residency 8. Danish Research Foundation. 2024. 32 s. pas-sim. ill. engelsk tekst. (s 5-8 By SIW).

Syncopation in porcelain: Natalie Baerselman le Gros discovers the influences and techniques behind Lotte Westphael's porcelain Cylinders. Ceramic Review 328. 2024, s. 56-61. ill. *

Jeg er en anden. En biografi om J.F. Willumsen. 1 (1863-1914) - 2 (1914-1958). Af Henrik Wivel. Strandberg Publishing, København 2024. 278 og 262 s. ill. litt. noter. navneregister. ib. i kassette. 499,95 kr. (Bind 1: s 38-40 [J.A. Jerichau], 75, 76, 77, 80, 82-83, 84, 85-87, 116-116, 119, 123, 135, 140-141, 142, 143-159 (Danmark igen - keramiske værker og design for Bing & Grøndahl) og s 192). [J.F. Willumsen med Juliette Willumsen og Edith Willumsen].

Mødet med Willumsen // In dialogue with J.F. Willumsen. Galleri Bo Bjerggaard, København 2024. [60] s, se specielt s 50-53 (Keramik//Ceramic). ill. [J.F. Willumsen og Martha Hviid (Self-drying clay), som ikke er keramik ifølge definitionen på keramik].

Konceptuelt. Interview med Mette Winckelmann ved Rigetta Klint. Håndværk. bookazine 10/2024. kunst, s 90-95. ill. [Mette Winckelmann]. *

Tradition og fornyelse. Interview med Per Ahlman ved Rigetta Klint. Håndværk. bookazine 10/2024. kunst, s 84-89. ill. [Tommerup Keramiske Værksted med Esben Lyngsaa Madsen og Gunhild Rudjord samt Per Ahlmann, Søren Thygesen, Henrik Boe og Niels Jørgen Hansen].

Flora Danica-stellet. Mellem russisk oprindelsesmyte og gavediplomatisk praksis. Af Jesper Munk Andersen. Tings tale. 6/2024, s 30-51. ill. litt. note. dansk og engelsk resumé.

Kunsten imellem os. 53 værker, du aldrig vil glemme. Udvalgt af Lisbeth Bonde. Kristeligt Dagblads Forlag, København 2024. 402 s, se specielt s 90-94 (Peter Brandes: Naturens ekko), s 95 (Kort om kunstneren), s 144-148 (Hesselholdt & Mejlvang: Femikritisk kunst med ømhed) og s 149 (Kort om kunstnerduoen). ill. litt.

Nerikomi. The Art of Colored Clay. By Thomas Hoadley. Herbert Press/Bloomsbury Publishing [Website: <https://www.bloomsbury.com/uk>], London 2024. 192 s. ill. litt. ib. index. 30 £. [Teknik]. [Hans Munk Andersen og Lotte Westphael].

Designmuseum Danmark. Director's choice. Af Anne-Louise Sommer. Scala i samarbejde med Designmuseum Danmark, London og København 2024. 80 s. ill. [Opslag med Flora Danica, Karen Bennicke, Paul Gauguin, Effie Hegerman-Lindenchrone og Karen Kjældgård-Larsen samt Pietro Krohn med Ludvig Brandstrup, Effie Hegerman-Lindenchrone og Fanny Garde (Hejrestellet)].

Designmuseum Danmark. Director's choice. By Anne-Louise Sommer. Scala i samarbejde med Designmuseum Danmark, London og København 2024. 80 s. ill. [Opslag med Flora Danica, Karen Bennicke, Paul Gauguin, Effie Hegerman-Lindenchrone og Karen Kjældgård-Larsen samt Pietro Krohn med Ludvig Brandstrup, Effie Hegerman-Lindenchrone og Fanny Garde (Hejrestellet)].

Indhold. Af Ole Jensen og Gitte Jungersen. Peach Corner, København 2024. 54 s incl omslag. ill. noter. (s 3 Indhold. Af Gitte Jungersen og Ole Jensen, mens øvrige tekster om de enkelte keramikere er af henholdsvis Ole Jensen og Gitte Jungersen med et opslag for hver keramik. [Alma Bangsgaard & Hilda Piazzolla, Karen Bennicke, Martin Bodilsen Kaldahl, Petra Dalström, Michael Geertsen, Bente Hansen, Jørgen Hansen, Turi

Heisselberg Pedersen, Ole Jensen, Christin Johansson, Gitte Jungersen, Sisse Lee, Morten Løbner Espersen, Bodil Manz, Ursula Munch-Petersen, Peder Rasmussen, Christina Schou Christensen, Bente Skjøttgaard, Lone Skov Madsen, Kristine Tillge Lund, Anne Tophøj, Flemming Tvede Hansen, Hans Vangsø og Mette Marie Ørsted samt Claydies (Tine Broksø og Karen Kjældgård-Larsen)].

European Ceramic Context 2024. Ed. By Susanne Jøker Johnsen. Royal Danish Academy. Architecture, Design, Conservation, Nexø 2024. 160 s. ill. noter. kort. (s 4-5 Foreword. By Morten Riis, s 6-9 Introduction. By Susanne Jøker Johnsen, s 10-15 Bornholm, s 16-21 The Role of Industrialisation in today's Ecological Sustainability Crisis. By Lisa Hockemeyer og s 22 How Do Potters Save the World? By Yuliya Makliuk samt s 46-47 Dirty Dishes. By Christina Schou Christensen, s 48-49 Take. By Inkyong Lee, s 50-51 Supercoil. By Lea Mi Engholm, s 52-53 Remnants of the future_track no. 2. By Lisbet Thorborg Andersen, s 54-55 Keep your Coolth. By Metha Stuart Wallace & Jamie Wallace og s 56-57 Witchcraft. By Vinni Frederiksen).

15. Westerwald Preis 2024. Keramik Europas · Ceramics of Europe. Red. von Nele van Wieringen. Arnoldsche [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart 2024. 143 s, se specielt s 4, 21, 22, 23, 94-95 (Salzbrand/Salt-fired. Preis der Stadt Höhr-Grenzhausen/Prize of the Town of Höhr-Grenzhausen), s 96-99 (Bodil Manz. Von/ By Wolfgang Lösche og s 102 (Anne Mette Hjortshøj). ill. 38 €.

Bachelor Exhibition 2024. Crafts in Glass and Ceramics. Royal Danish Academy, Nexø 2024. foldet plakat med bagside om de enkelte afgangere. [Marie-Louise Fenge Birk Nielsen, Emma Blenker Andersen, Amalie Addy Egebebjerg Jespersen, Cille Grosell, Clara Grundtdal Grønberg, Anna Holm, Emma Nis-Hansen, Julie Røjkjær Pedersen, Anna Maria Sand Jensen og Anna Sofoe Aaskov samt Aleksandra Bukańska, Antonella Fiumara, Sophia Moe Morbitzer, Lilith Raftl og Min Say].

afgang 2024 Aarhus Kunstakademi. Aarhus Kunstakademi, Aarhus 2024. [56 s. incl omslag]. ill. (s 2-3 Velkommen til udstillingen af værker fra Aarhus Kunstakademis afgangselever 2024. Af Jeanette Schou og Peter Land). [Karoline Bach Larsen, Yoko Meinertz, Kenth Rose, Else Rønne, Kirsten Charles Stavnholt, Bente Østergaard Sørensen og Susanne Aaes].

Spor Kunsten 2024 - åbne værksteder. [Djursland, Horsens Odder, Ry- Skanderborg-Silkeborg, Aarhus C og Aarhus Omegn]. 93 s. ill. kort. kunstnerindex. [Fotografier fra kunstnerens værksteder samt kontaktinformationer]. (s 4 Hvad er "Spor Kunsten"? og s 7 Forord). [Chri-

stine Urfe Bendt, Vibeke Borresen Krog, Ida Bruhn, Thyge Buskbjerg Thomassen, Ragnhild Dalsgaard Pedersen, Jørgen Hansen, Sverre Tveito Holmen, Randi Kornerup-Bang, Buller Hermansen, Dorte Marcussen, Susanne Moeskjær, Malene Møller Hansen, Lea Nielsen, Vibeke Nielsen, Charlotte Overgaard Christensen, Inge Bøgh Trautner og Ginette Wien].

Populære porcelænsfigurer. Af Mathilde Rude. Antik & Auktion. 1/2024, s 12-17. ill.

At samle er at gå på skattejagt. Interview med Elsemarie Døssing ved Grete Johanssen. Antik & Auktion. 3/2024, s 48-53. ill.

Tilføjelser 2009-2023
til Dansk Keramisk Bibliografi · Supplement
ved Gunnar Jakobsen

Broadening Perspective. By Carol Grant. Ceramic Review 249. 2011, s 62-63. ill. [Carol Grant reports on a residency in Denmark]. *

Wood Firing Forum, Denmark conference. By Alex McErlain. Ceramic Review 271. 2015, s 6. ill. [Guldagergaard - International Ceramic Research Center]. *

Finn Carlsen, Blåkildegård. Af Ib Sandahl. Høje-Taastrup Lokalhistorisk Forening. Årsskrift. 2021, s 7-21 samt omslag. ill. litt. [Finn Carlsens udsmykning for Boligselskabet AKB til Blåkildegård i Taastrup].

Lokalt produceret. ressourcebevidst dansk design. Interview med Marlene Corydon ved Rigetta Klint. Håndværk. Bookazine. 7/2022 [Tema: Bygningshåndværk], s 100-113. ill. [Marlene Corydon med Nordic Tiles].

Etiyé Dimma-Poulsen. Par Virginie Andriamirado. Galerie Capazza [Website: www.galerie-capazza.com], Paris/Nançay 2012. 24 s. ill. fransk tekst. 12 €.

Etiyé Dimma-Poulsen. Par Etiyé Dimma-Poulsen. Galerie Capazza [Website: www.galerie-capazza.com], Paris/Nançay 2016. 32 s. ill. fransk tekst. 12 €.

Elly Glossop. Liquid Velvet, Cosmic Dust - Perceptions of Landscape. Køppe Contemporary Objects, Rønne 2023. [20 s incl omslag]. ill. (s 5 Elly Glossop. Liquid Velvet, Cosmic Dust - Perceptions of Landscape. By Bettina Køppe og s 20 Artist Statement. By Elly Glossop).

Min mor malerinden Anne Margrethe Grosell. Liv og kunst. Af Anna-Louise Lefèvre. Forord af Eva Pohl.

København 2009. 48 s, se specielt s 14, 31 (Keramik) samt s 33 og 39. ill.litt. [Anne Margrethe Grosell]. *Frank Hejndorfs helt små krukker*. Fra store løg til små krukker. Galleri Sonntag, Espergærde. 4-sidet folder. ill.

Maleren, grafiker og keramikeren Ida Holm Mortensen (1950-2023). Af Malene Linell Ipsen. Cartha. Årsskrift for Kerteminde Museum. 2023, s 69-73. ill. *

Kunsthåndværk i bybilledet. Keramiker Nina Møller Kristensen. Rum og Form/Space and Form. 2/1990, s 14-15. ill.

Ting i ler. Af Nina Møller Kristensen. Gjort Folke*Kunst, København 2006. 4-fløjet folder. ill.

Keramik. Nina Møller Kristensen. København, u.å. 4-fløjet folder. ill.

Steine im Fluss · Sten i floden. Af/von Ursula Reuter Christiansen. Red. af/von Frederikke Hansen. Forlaget Vandkunsten/Koenig Books, København og London 2016. 325 s. passim. ill. litt. parallel tekst på dansk og tysk. [Ursula Reuter Christiansen].

[*Ole Videbæk - skitsebøger (5)*]. North-debat. 117/2012/North-art magazine. 136/2012, s 22-27. ill. [Ole Videbæk]. *

Ole Videbæk. Mur og menneske/Living Walls. 1972-2021. Forord/Preface. Af/by Leo Tandrup. Artikler/Essays. Af/by Gitte & Leo Tandrup. Stork. 2021. 252 s. ill. litt. Parallele tekster på dansk og engelsk. (s 7-9 Forord/Preface. Af/by Leo Tandrup, s 10-142 Mur og menneske/Living Walls. Af/by Ole Videbæk, s 143-179 Om det menneskelige i mure og om mure i mennesker/ On the Human in Walls and Walls in Human. Af/by Gitte Tandrup, s 180-201 Hvem er Hamlet? - Og hvem er Ole og du og jeg?/Who is Hamlet? Who Are You and I? Af/by Leo Tandrup og s 202-245 Lærestreger/Lines Learned. Af/by Ole Videbæk). [Ole Videbæk]. *

- *Danish craftspeople operate within the crossfield of art, craft and design. Centuries-old techniques are combined with new materials, advanced features and intriguing, playful approaches. - The works are imbued with integrity and authenticity and therefore offer a necessary and vital alternative to conventional, massmanufactured products. - Craft is a part of Danish culture and an essential source of inspiration. It holds a wealth of knowledge, is characterised by originality and is a precursor for good design.* [Skrift på forside og bagside af bind]. By Kirsten Sørrig and Danish Crafts. Ed. by Kristian Kastoft, Bo Kolbye and Anders Kongskov Olsen. Danish Crafts, København 2009. 112 s. ill. [S 3 Intro. By Birgitte jahn, s 72-73

Anne Bannick og Lene Vad (Papcorn), s 62-62 Anne Black, s 7 og 35 Martin Bodilsen Kaldahl, s 43, 46 og 92-93 Louise Campbell, s 60-61 Ditte Fischer, s 4 og 55 Michael Geertsen, s 66-67 Malene Helbak, s 15 og 102-103 Louise Hindsgavl, s 14 Steen Ipsen, s 10-11, 43, 48, 50 og 68-71 Ole Jensen, s 44-45 Karen Kjældgård-Larsen, s 13 Morten Løbner Espersen, s 83 Bodil Manz, s 79 Anders Ruhwald, s 34 Bente Skjøttgaard og s 30 Britt Villadsen m.fl. samt s 50 og 98-99 Claydies (Tine Broksø og Karen Kjældgård-Larsen). Derudover designvirksomhederne Kähler Design, Muuto, Normann Copenhagen og Royal Copenhagen].

Biennale Internationale. création contemporaine et céramique. [XXIIeme Biennale Internationale Vallauris 2012]. Somogy Éditions d'Art, Paris 2012. 216 s. ill. CD-Rom. Fransk og engelsk tekst. [s 38-39 og 173 Lise Damsager Hansen, s 84-85 og 182 Mikael Jackson og s 64-65 og 178 Anders Ruhwald samt Turi Heisselberg Pedersen og Bodil Manz].

Bøger mv på vej om dansk keramik 2025

Royal Copenhagen and Bing & Grøndahl Porcelain, Stoneware and Faience - Forging a Legacy. 1-2. By Eliot Todd. ACC Art Publishing [Website: <https://www.accartbooks.com/uk>], Woodbridge. 21.03.25. 900 s. ill. litt. noter. index. ib. 125 £.

Bente Skjøttgaard. Nature and Glaze/Nature et Glaçure. By Garth Johnson, Christine Gemaine-Donnat, Martin Bodilsen Kaldahl, Gitte Jungersen, Maria Lund, Joël Riff. Hatje Cantz Verlag (Website: <https://www.hatjecantz.com>), Berlin. 16.04.25. 264 s. ill. litt. noter. ib. 42,25 €.

Keramiker Julie Høm. Af Mogens Lau m.fl. Bornholms Kunstmuseum, Rø. foråret 2025.

Tre blå bølger. Kongeligt porcelæn i 250 år. Af Lone Rahbek Christensen. 2025.

Nathalie Krebs og de keramiske kunstnere på Saxbo Stentøj 1929-1968. Af Henning Pihlmark. ill. litt. noter. navneregister. fabriksmærker, keramiker- og kunstnersignaturer.

Clay Index - Spor i Keramikken & Keramiske Profiler. Af Ane Maria og Annimi Holst-Schmidt. [Website: www.keramik-i.dk]. Forskningsprojekt, der spænder fra 1880'erne til 2010'erne, og som favner over 6.800 tekstprofiler om personer og virksomheder, over 32.000 genstands- og personfotos samt over 15.000 signaturer.

50 år av kollektiv kraft. Om lust, gemenskap och konst-hantverk i Blås & knåda. Red. av Susanne Helgeson. Av Susanne Helgeson, Kerstin Wickman, Love Jönsson och Anna Mlasowsky. Arvinus + Orfeus Publishing [Website: <https://ao-publishing.com>], Stockholm 2025. 160 s. ill. ib. 30 €.

Tillingefajans. Den lejongula fajansen från Kalmarsund 1858-1932. Av Bengt Nyström & Annika Tegnér. Appell Förlag [Website: <https://appellforlag.se>], Stockholm. juni 2025. 224 s. ill. litt. noter. ib. 294 SEK.

Vase ohne Blumen. Eine Leidenschaft. Von Peter Vex. Michael Imhof Verlag [Website: <https://www.imhof-verlag.de>], Petersberg 2025. 100 s. ill. litt. ib. 14,95 €.

Grayson Perry. Delusions of Grandeur. By Grayson Perry. Philip Wilson Publishers [Website: <https://www.bloomsbury.com/uk>]. 27.03.25. 112 s. ill. hf. 24,99 £.

Höfische Vergnügen/Courtly Pleasures. Tischdekorationen als Spiegel barocker Gesellschaft/Table Decorations as a Reflection of Baroque Society. Von/by Gundagmar Helke und Hela Schandelmaier. Arnoldsche [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart. 04.25. 240 s. ill. litt. noter. ib. 48 €.

Glück auf! Bergmännisches Porzellan des 18. Jahrhunderts. Die Sammlung Middelschulte im Deutschen Bergbau-Museum Bochum. Deutsches Bergbau-Museum Bochum. Arnoldsche [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart. 05.25. 272 s. ill. litt. noter. ib. 48 €.

Beyond Blue and White. The Hidden History of Delftware and the Women Who Changed Art and Commerce Through the World's Favorite Ceramic. By Genevieve Wheeler-Brown. Pegasus Books [Website: <http://pegasusbooks.com>], New York. 08.05.25. 336 s. ill. litt. noter. ib. 22 £.

A Brief History of Chinese Imperial Porcelain. From Song Dynasty to Qing Dynasty. By Chongnian Yan. Palgrave Macmillan [Website: <https://link.springer.com>], London 2024. XXII, 414 s. ill. litt. noter. ib. 155,26 €. [Softcover-udgave udk. 16.11.25].

Celadon on the Seas. Chinese Ceramics from the 9th to the 14th Century (Yale Collections). By Denise Patry Leidy. Yale University Press [Website: <https://yalebooks.co.uk>], London 2025. 120 s. ill. litt. noter. hf. 20 £.

Traditional Crafts of Porcelain Making in Jingdezhen. (China Culture Perspectives) By Bai Ming. ACC Art Books [Website: <https://www.accartbooks.com/uk>], Woodbridge. 10.02.25. 248 s. ill. litt. noter. ib. 35 £.

Expressions in Blue. Monumental Porcelain. By Felicity Aylieff. Royal Botanic Gardens Kew [Website: <https://www.kew.org>], London. 10.05.25. 120 s. ill. litt. noter. ib. 27,74 £.

Ceramic Masterpieces from the Tan Family Collection. By Joshua Gong. Unicorn [Website: <https://www.unicornpublishing.org>], London. 01.06.25. 176 s. ill. litt. noter. ib. 40 €.

Japanische Keramik. Von Raku bis Kutani. Eine Reise durch die Welt der japanischen Töpferkunst. Von Hermann Candahashi. [Exkursionen durch Japans Kultur]. Tredition [Website: <https://tredition.com>], Ahrensburg 2025. 208 s. ill. ib. 29,90 €.

100 års dansk keramik. Af Carsten Bagge Laustsen. Forord af Anders Uhrskov. 1. udg. Turbine [Website: <https://turbine.dk>], Aarhus 2024. 268 s. ill. litt. ib. 349,95 kr.

Dansk keramik har gennem de seneste år fået voksende opmærksomhed, og ikke kun blandt de i forvejen interesserede. Keramikens popularitet viser sig blandt andet gennem den store søgning til keramiske kurser over hele landet. Besøg hos keramikere i deres værksteder inspirerer og fascinerer, og lerets stofflige egenskaber virker tiltrækkende. Det samme gælder oplevelsen af den frodige variation af keramiske arbejder fra fri kunst til brugskeramikens former.

For at fastholde og udvikle keramikglæden hos de mange er det væsentligt, at keramikken også formidles gennem bøger og artikler mv., der i tekst og billeder kan fortælle om og uddybe dansk keramiks historie og præsentere de aktuelle strømninger i et længere perspektiv. Det er således vigtigt at orientere om nye udgivelser af keramisk litteratur, hvilket blandt andet er det gode formål med *keramiske noter*.

I det følgende anmeldes en nyudgivet større og rigt illustreret publikation *100 års dansk kunst* af Carsten Bagge Laustsen.

Bogen indledes med to forord, dels af forfatteren (6) og dels af Anders Uhrskov (9).

Derefter følger: Del 1 – Introduktion (17) *Første kapitel: Den danske keramiske tradition. Andet kapitel: Hvad er keramik? Tredje kapitel: Samlerens verden.*

Del 2 – Keramikere (55) *Fjerde kapitel: Det moderne gennembrud* (herunder biografier om 10 keramikere).

Femte kapitel: Bing & Grøndahl og Den Kongelige Porcelænsfabrik (herunder biografier om 10 keramikere) (75).

Sjette kapitel: De store fabrikker (herunder biografier om 10 keramikere) (97).

Syvende kapitel: De store bornholmere (herunder biografier om 12 keramikere) (119).

Ottende kapitel: De rustikke (herunder biografier om 12 keramikere) (145).

Niende kapitel: COBRA og efter (herunder biografier om 6 keramikere) (171).

Tiende kapitel: Store værkstedskeramikere (herunder biografier om 13 keramikere) (185).

Ellevte kapitel: De skulpturelle (herunder biografier om 11 keramikere) (213).

Tolvte kapitel: De unge vilde (herunder biografier om 8 keramikere) (237). Litteratur (254).

Del 3 – Appendiks. Katalog over signaturer (258). Billedliste (266). Om forfatteren (268).

Desværre savnes i allerhøjeste grad en alfabetisk liste over de mange keramikere, der portrætteres i bogens Del 2, med en henvisning til i hvilket af bogens kapitler og med sidetal for den enkelte, der omtales. Det ville lette brugen af bogen og gøre den mere anvendelig som opslagsværk.

”Vi ser, hvad vi ved: Ved at udvide vor viden, ser vi bedre, med dybere perspektiv og større udbytte.”

Med denne sentens slutter Anders Uhrskov sit forord (13), og i den korte sætning sammenfattes betydningen af at erhverve sig viden for at berige oplevelsen af livet og verdenen, der omgiver os. Efter læsning af *100 års dansk keramik* er der ikke tvivl om hos denne anmelder, at det er en hjertesag for forfatteren at videregive sin egen glæde over det keramiske håndværk og resultaterne af virksomheden. Carsten Bagge Laustsen har gennem mange år som samler af keramik og gennem inspirerende samtaler og besøg hos landets keramikere uddybet sin viden om vilkårene for at lave keramik, hvad enten det drejer sig om de kunstnerisk betydelige værker eller den gode daglige brugskeramik. Denne indsigt har forfatteren nu systematiseret, struktureret og nedskrevet i den foreliggende bog, hvis erklærede formål er at inspirere og at vække glæde over keramikken. Bagge Laustsens akademiske uddannelse er i statskundskab med ansættelse som lektor i politisk sociologi ved Aarhus Universitet. Denne faglige baggrund kommer især i spil i Introduktionens længste essay (Del 1, tredje kapitel om *Samlerens verden* (39-50)). Overordnet er det interessant, at bogens tekster præges af forfatterens faglige baggrund, som også sprogligt markerer sig i forhold til den kunstfaglige diskurs.

Bogens titel *100 års dansk keramik* er ambitiøs, for hvordan sammenfatter man så mange års udvikling på 268 sider, og hvilke år drejer det sig overhovedet om, det fortælles ikke i titlen, men det viser sig naturligvis, når man åbner bogen. Det fremgår her, at forfatteren har afgrænset ”de 100 år” til perioden fra slutningen af 1800-tallet og frem til nutiden, begyndende med en reverens for mesteren Thorvald Bindsbøll og bruddet med den vedtagne borgerlige kanon eller tradition, der af forfatteren benævnes ”det moderne gennembrud” (55). Herefter diskuterer forfatteren spørgsmålet, om der kan defineres en tydelig dansk keramisk tradition, og han forfølger emnet gennem analyser af den danske keramikhistorie og udvalgte værker. I sin analyse benytter forfatteren et begreb, han definerer som ”spændinger” (mod-sætninger) på fire områder: Balancen mellem natur og kultur; Menneskeligt givne former og selve materialet; Form og dekoration (eller mellem formen som en brugs-

form og formen som ren form); Det nye fremtræder som et brud med og en fortsættelse af det tidligere.

Spørgsmålet, om der findes en dansk tradition, et særligt nationalt særpræg, er et af de oftest tilbagevendende diskussionsemner i den keramiske litteratur, uden at en egentlig samstemmende konklusion nås. – Og det lykkes heller ikke her. - Men der er megen god information at hente i forfatterens analyser, som giver et relevant overordnet perspektiv for læsere af de følgende kapitler, hvor der fokuseres på den enkelte keramikers biografi.

Det efterfølgende andet kapitel har titlen *Hvad er keramik?* (29-36) Det indeholder forfatterens håndbogslignende gennemgang af forskellige typer af keramik og de teknisk/håndværksmæssige forudsætninger for fremstillingen, herunder materialer, brænding, glasering mv. Kapitlet slutter med følgende betragtning af forfatteren: ”Vi er ved at miste håndværket – desværre. Det med at lave tingene fra bunden og kæle for dem, er der sjældent tid til og råd til længere. Men jeg tænker, at netop her kan keramikere noget. Ambitionerne er måske i dag i højere grad kunstneriske (og man kan begræde, at undervisningen i drejning og andre klassiske dyder er for begrænset), men vi har trods alt med en meget levende tradition at gøre.” (36)

Bogens tredje kapitel har titlen *Samlerens verden* (39-50), her får læseren et vedkommende og interessant indblik i det overordnede emne om samlinger, deres historie og betydning for blandt andet museerne, om samlerens psykologi, om begæret og forførelsen, som kan føre til ødelæggelse og ruin for den ulykkelige samler. Men også til samlerens berusende lykkefølelse, når det attråede objekt kan indlemmes i samlingen. Forfatteren har jo en rem af huden. Hans fascination af keramik, grundlagt i barndommen, er tilskyndelsen til den foreliggende bog, der samtidigt bygger på erfaringerne fra en række udstillinger om dansk keramik, som forfatteren arrangerede 2019-2024 med keramik fra hans egen samling og lån fra andre private samlinger. Startskuddet var en invitation til at udstille i Det danske Hus i Paris i 2019, som blev en succes og førte til flere udstillinger i Danmark. Det franske udstillingskatalog ligger til grund for den danske udgave af *100 års dansk keramik*. Essayet om samleren er interessant og velskrevet, og man mærker, at forfatteren her trækker på fagligheder i tilknytning til hans øvrige akademiske virksomhed.

Den største del af *100 års dansk keramik* udgøres af den biografiske gennemgang af de udvalgte 91 keramikere, alle illustreret med billeder af et eller flere værker. Det store materiale er struktureret i 12 kapitler med overskrifter (se ovenfor), der giver forfatterens bud på en tematisk gruppering af de 91 keramikere, de fleste nulevende. Kapitlerne indgår i en kronologisk følge begyndende med Thorvald Bindesbøll og sluttende med

den yngste gruppe, *De unge vilde*, hvor gruppens 8 keramikere med en enkelt undtagelse er født i 1970'erne. Hvert af kapitlerne har en introducerende tekst af forfatteren. Grupperinger af keramikere er altid en vanskelig sag, nogle kan passe ind i flere grupper og andre følger måske, at det giver mere mening at høre til i en anden gruppe. Foruden kronologien spiller også geografien en rolle i forfatterens gruppering som fx *De store bornholmere* og *De rustikke*, som hovedsagelig relaterer til Gutte Eriksens undervisning på keramiklinjen på Det jyske Kunstakademi i Aarhus i 1970'erne, og hvoraf de fleste har værksteder i Jylland. Atter andre grupper er mere tværgående som fx tiende kapitel: *Store værkstedskeramikere*.

Det fremgår ikke, om bogens mange afbillede keramiske arbejder (mål savnes!) hører til i forfatterens egen samling, eller er lån fra andre private samlinger eller direkte fra keramikeren. Udvalget af værker fortæller noget om forfatterens personlige præferencer. Selv skriver han, at han ”er mere optaget af keramik, som arbejder med klassiske brugskeramiske former end af keramisk kunst”, men at han ”har bestræbt sig på at præsentere den pluralitet og forskellighed, som karakteriserer dansk keramik.” (7)

Forfatterens biografiske præsentationer af de 91 keramikere er velskrevne, informative og indeholder interessante tolkninger af den individuelle keramikers værker og virksomhed samt placering i det nutidige keramiske miljø i Danmark. Ifølge forfatteren har keramikere haft teksterne til godkendelse. Man kan nok i flere tilfælde diskutere om den afbillede keramik giver et retvisende indtryk af den omhandlede keramikers oeuvre, men et enkelt arbejde vil sjældent kunne opfylde dette.

Samme problem gælder *Katalog over signaturer* (Del 3 – Appendiks, 258-265), idet mange af keramikere har anvendt forskellige signaturer gennem et langt forløb. Men kataloget kan være et udgangspunkt for nye samlere og interesserede i forsøget på at finde ophavsmanden til et værk.

Hvad angår noter og litteraturhenvisninger, findes der både noter og litteraturhenvisninger i tilknytning til forfatterens tre essays, men desværre ikke til keramikerbioграфierne. Indholdsfortegnelsens *litteraturliste* (254) omhandler ved siden af mere generelle oversigtsværker et snævert udvalg af litteratur vedrørende bogens keramikere. En henvisning til Dansk Keramisk Bibliografi (Forlaget Vandkunsten 2014) og Supplement (Clay Keramikmuseum Danmark 2024) af Gunnar Jakobsen, ville have været indlysende og en håndsrækning til videbegærlige og nysgerrige keramikentusiaster. Den ville også have åbnet muligheden for, at læserne fx fik

kendskab til de mange keramikere, der ikke er repræsenteret i den foreliggende bog.

100 Års dansk keramik er en tiltalende bog, som er skrevet i et personligt, mundret og godt sprog. De mange fine farveoptagelser af keramikken er udført af Erik Balle Povlsen. Bogen igennem føler man forfatterens/samlerens personlige fascination af keramikken, og det er uden sammenligning den bedste formidling af de mangfoldige oplevelser, som kærlighed til keramikken giver. Dermed opfyldes bogens erklærede formål, som er at være "en brugs- og inspirationsbog." (7)

Til sidst et råd, som er venligt ment. Skal bogen videre, bør der tages højde for at rette de mange trykfejl og unøjagtigheder, som skæmmer den. Der er så mange, at det ikke giver mening at anføre dem her.

Bodil Busk Laursen

Arketyper. Væsentlige værker i dansk design. Af Michael Sheridan. Strandberg Publishing [Website: <https://strandbergpublishing.dk>], København 2024. 356 s. ill. litt. noter. indeks. tillige engelsk udgave. 399,95 kr.

Forfatteren til *Arketyper*, Michael Sheridan (f. 1967), er amerikansk arkitekt og en af verdens førende autoriteter inden for skandinavisk arkitektur og design. Michael Sheridan har tidligere bl.a. skrevet den fremragende bog om 14 "*Mesterværker*" (Strandberg Publishing, 2011) blandt de danske enfamiliehuse bygget mellem 1950 og 1962 med Inger og Johannes Exner, Arne Jacobsen, Hanne Kjærholm, Eva og Nils Koppel, Jørn Utzon, Jørgen Bo og Vilhelm Wohlert m.fl. som arkitekter samt bogen "*Værelse 606 - SAS-huset og Arne Jacobsens øvrige værk*" (Strandberg Publishing, 2023).

Arketyper kommer af det græske ord arkhétypos, som betyder forbillede, mønster, ideal, noget eviggyldigt, hvor forfatteren i sin prolog pointerer, at "Dansk designhistorie rummer en særlig kategori af designobjekter, der er skabt for flere årtier siden, men som er forblevet tidssvarende på grund af deres fundamentale funktionalitet, uovertrufne formålstjenlighed og nedtonede formgivning", som forfatteren beskriver "med henblik på at fremme en bredere anerkendelse af deres kvalitet og en dybere forståelse af de mennesker, der designede dem." Designerne har "søgt at nå frem til objektets destillerede eller rene form gennem en forening af funktion, materialer og fremstillingsteknik. På grundlag af deres essentielle karakter kan disse design klassificeres som *arketyper*", der af forfatteren endvidere karakteriseres som "et objekt, der i sig rummer indsigter fra tidligere eksempler, og som dermed nærmer sig et ideelt eksempel på sin type".

Bogen omfatter 20 designobjekter/designserier, hvor flere af os vel har Poul Henningsens "PH 5" hængende over spisebordet, som måske er et Børge Mogensen shaker spisebord "fredericia 6286", mens man i køkkenet finder Ole Palsbys "Eva Trio"-gryder og pander suppleret af Grethe Meyers "Ildpot", hvor begge kan sættes ind på spisebordet, som dækkes op med Grethe Meyers "Blåkant" eller "Hvidpot" og Grethe Meyers og Ibi Trier Mørchs glasserie "Stub", og bestikket er måske Kay Bojesens "Grand Prix", mens der på sofabordet står dele af Arne Jacobsens "Cylinda-line", som har været anvendt til drinks før middagen, der er nogle af de designobjekter/designserier, som behandles i bogen.

Michael Sheridan skriver med stor indsigt om de enkelte designobjekters inspirationskilder i ind- og udland samt den udviklingshistorie, som går forud for, at det enkelte produkt er klar til at gå i produktion, hvor det for designeren også har været vigtigt at nå frem til en rationel produktion, der som oftest indebærer, at salgsprisen kan holdes på et rimeligt niveau.

Ser vi på det keramiske, så beskriver forfatteren fint udviklingen af "Blåkant", "Hvidpot" og "Ildpot". Blåkant, der er beskrevet i afsnittet om Hvidpot, er en forløber til dette stel, og hvis udvikling tog fem år, hvilket det også tog at udvikle både "Hvidpot" og "Ildpot". Dette er med nutidens øjne ret så fantastisk, for ville det i dag være muligt at anvende 5 år på fuld tid til at produktudvikle et nyt stel?

Grethe Meyer havde 1957-59, sammen med Ibi Trier Mørch formgivet glasservicet "Stub" for Kastrup Glasværk. Efterfølgende deltog de to igen sammen i en konkurrence om et nyt stel velegnet til industriel produktion, som Porcelænsfabriken »Danmark« A/S havde udskrevet, men hvor juryen havde vanskeligt ved at kåre vinderen, hvilket endte med, at ingen af forslagene blev sat i produktion af fabrikken, men hvor den kunstneriske leder af Den kongelige Porcelainsfabrik, rettede henvendelse til de to. Det endte med, at Grethe Meyer påtog sig udviklingen af det, der fra 1960-65 blev til Blåkant, først tænkt som porcelæn, men af omkostningsmæssige årsager undervejs blev til fajance. Der var tre principper for udviklingen af Blåkant: Stellet skulle bestå af så få dele som muligt, de enkelte dele skulle kunne anvendes til flere forskellige formål og alle delene skulle være nemme at stable, så de kunne opbevares kompakt.

Herefter fulgte 1966-71 udviklingen af porcelænsstellet Hvidpot. Her er ligeledes tænkt på en rationel og billig produktionsproces. Hvidpot var oprindeligt beregnet for restaurationsbranchen. Derfor består stellet af færre, men mere robuste dele, hvor Blåkant består af mange dele til den hjemlige husholdning, men er som et fajancestel mere sart. Her havde Grethe Meyer indtænkt, at der skulle være mulighed for at anvende dele af stellet

til opbevaring af madrester, hvilket for Hvidpot ikke tager højde for, idet madrester i et restaurationskøkken kategoriseres som madaffald og ikke gemmes, for madrester kan man ikke serveres for næste hold gæster.

Om Hvidpot skriver forfatteren bl.a.:

”Porcelænet til hoteller og andre institutioner er typisk 15-20 % tungere end porcelæn til husholdningsbrug, fordi delene bruges flere gange hver dag og håndteres meget mindre forsigtigt end i et privat hjem. Med tanke på dette efterstræbte Meyer en balance mellem holdbarhed og brugervenlig vægt gennem design af former, der var både solide og slanke”.

”For at sikre et godt greb om tallerkenener og fade skabte hun en lav bue på fanen, som giver tommelfingeren en naturlig lavning at hvile i. Inden for fanen sørger en mere udtalt kurve omkring serveringsområdet for, at maden bliver, hvor den hører hjemme, og derudover gør det lettere at øse, spidde og skære. Ligesom Blåkant-stellet har Meyers [Hvidpot] porcelænstallerkenener en dyb flade, som skaber en rummelig fordybning til mad samtidig med, at den hæver kanten op over bordet, så fade og tallerkenener er lettere at håndtere. Fordybningen adskiller desuden undersiden fra spisepladen, når tallerkenenerne stables, hvad der især er en fordel, når de er snavsede”.

”I sit design af Hvidpot reducerede Meyer antallet af dele til et minimum og skabte glatte, ubrudte flader. Herved tog hun højde for to af de væsentligste overvejelser for indkøbere af hotelservice: økonomi og praktisk opvask. Ud over indkøbsprisen på de enkelte dele er det mest økonomiske stel det, der muliggør flere forskellige serveringer med færre dele. Hygiejniske hensyn er alt-afgørende for offentlige serveringssteder: En snavset tallerken kan få en gæst til at undgå stedet fremover og sige til sine venner, at de også bør holde sig væk.

Den buede kant på Hvidpots tallerkenener og fade giver ikke blot et godt, fast greb, men forenkler også opvasken, fordi der ikke er en ophøjet kant, hvor madrester ellers kunne gemmes sig. Med henblik på stallets primære målgruppe designede Meyer sit nye stel, så det egnede sig til opvaskemaskiner.”

En utrolig flot analyse af et umådeligt gennemtænkt design af en fantastisk designer. Bedre og mere præcist kan det vist ikke siges!

Herefter følger en tilsvarende fin beskrivelse og analyse af Ildpot, der udvikledes 1970-76, og som kunne gå direkte fra fryseren ind i ovnen, på gas- eller elkomfuret og videre hen på middagsbordet. Men det er en helt anden historie, som man må læse nærmere om i bogen.

Stellenes skæbne føres i et vist omfang frem til nutiden, hvor de ikke længere produceres af Den kongelige Por-

celainsfabrik/Royal Copenhagen. Af bogen fremgår, at Coop har overtaget produktionen af både Hvidpot og Ildpot, men ved opslag på Internettet ser det umiddelbart ud til, at produktionen er ophørt og formentlig også af Ildpot, som FDB Møbler dog stadig lagerfører, men til reducerede priser. Bodum har produceret Blåkant i porcelæn under navnet ”Blaa”, men er ud fra foreliggende oplysninger gået ud af produktion.

Godt er det at se, at forfatteren også har ret godt styr på Den kongelige Porcelainsfabriks navneskifte i forbindelse med fusionen med Bing & Grøndahl i 1987, hvor fabrikken skiftede navn til Royal Copenhagen, og hvor det er set, at andre forfattere bruger navnene i flæng.

Bogens layout er meget æstetisk, tospaltet, men med overskriften for det enkelte design placeret med stor skrift forneden på afsnittets første side. Teksterne til opslagene billeder er placeret samlet på det ene af opslags sider i en tekststreng, men selv med pile kan teksten til det enkelte billede være vanskelig at lokalisere. Fint er det, at pagina er placeret yderst forneden på siderne og ikke tæt ved bogryggen, som det ofte er set i forlagets bøger, og som ikke er praktisk, når man skal slå op i en sådan bog og finde en bestemt side.

Dette er en fremragende bog skrevet med stor indsigt og indfølelse i de enkelte designeres arbejdsproces og tanker bag de forskellige designobjekter/designserier, hvor man får en fin forståelse af, hvor meget viden og arbejde, der af den enkelte designer er lagt i produktet for at nå frem til det sublime samtidigt med, at bogen er velskrevet og simpelthen en fornøjelse at læse. Bogen kan derfor varmt anbefales.

I forbindelse med ”Arketyper” bør også nævnes ”101 danske designkoner” redigeret af Lars Dybdahl og udgivet af Designmuseum Danmark/Strandberg Publishing (2014), som fokuserer mere på det unikke design end på designets eviggyldighed, men er absolut også en spændende bog.

Gunnar Jakobsen

Martin Bodilsen Kaldahl · Probing the Floor, Sniffing the Air. By Glenn Adamson and Jorunn Veiteberg. Hatje Cantz Verlag [Website: <https://www.hatjecantz.com>], Berlin 2024. 320 s. ill. litt. engelsk tekst. ib. Forhandles af Clay Keramikmuseum Danmark. 325 kr.

I forbindelse med en stor udstilling af Martin Bodilsen Kaldahls keramiske værker, *Cuts, Stripes and Knots*, der åbnede på keramikmuseet Clay i Middelfart i efteråret 2024, er denne monografi om kunstneren udkommet med engelsk tekst. Bogen er ikke blot et ledsagende

katalog til udstillingen, men har almen relevans som selvstændig monografi.

Bogen er tilrettelagt som et stort billedværk med flere indledende essays. Kaldahls arbejder over mere end 30 år følges i en omvendt kronologi, hvor hans seneste værker præsenteres først, og værkerne dernæst vises på mere end 200 sider primært med helsides fotografier. De er inddelt i tre grupper: Først perioden 2012 til 2024, så 2005 til 2012 og til sidst 1990 til 2006, fulgt af en værkfortegnelse, en kort bibliografi og få biografiske oplysninger. At billedsiden er så markant, tillader læseren frit at danne sig sin egen mening om udviklingsfaser og karakteristika i Kaldahls værk, og giver samtidigt bogen stor relevans også efter udstillingsperioden, ikke mindst fordi billedsiden stedvist ledsages af Kaldahls egne korte tekststykker, hvor værk og intension klarlægges.

Når de tre faser sammenlignes, er det iøjnefaldende, at den tidligste periodes værker i stentøj er udført i afrundede skål- og krukkeformer, der ofte har flere rum, og hvor inder- og yderside tit kontrasteres farvemæssigt og i overfladestruktur. Overfladerne er ofte matsorte eller har brede sribedekorationer i sort/hvid eller sort/mat grøn. I disse værker ligger formerne på grænsen mellem fri form og funktion, et udtryk som senere drejer helt henimod den frie form, da mere organiske kompositioner tilføres med grenformer og udvoksninger på objekterne. Mere nopræde og bearbejdede overflader fremkommer, ligesom glasurerne ændres imod bl.a. lakblank sort, kraftig gul og orange. Samtidigt ændres materialet fra stentøj til lertøj, der forbliver Kaldahls foretrukne materiale også i de seneste værker. Disse præges af komplekse kompositioner i store formater, hvor sammensnoede eller forvredne rørformer eller nærmest indvoldsagtige elementer tilføres. Der ses meget store sammenkædede figurkonstellationer, med enheder, der kan associere til grene, orme, nedløbsrør m.v. og i usædvanlig grad virker ruminddragende.

Et spændende indblik i kunstnerens arbejdsproces gives i bogen ved, at ikke kun færdige værker afbildes, men også en række håndtegnede og digitale skitser og 3D forsøg, der levende illustrerer arbejdsprocessen.

Efter en kort indledning af udstillingens arrangør, museumsinspektør Christina Rauh Oxbøll, hvor Martin Bodilsen Kaldahls alsidige virke som keramikker, underviser og udstillingsarrangør berøres, følger to essays, hvor de to internationale skribenter og kunsthistorikere, amerikanske Glenn Adamson og norske Jorunn Veiteberg, nærmer sig Kaldahls værk fra forskellige vinkler. Glen Adamson søger at placere det senere værk i en kunstteoretisk og filosofisk kontekst ved at trække på fortolkninger af antikkens græske skulptur med Laokoongruppen som paralleleksempel. Han dykker

ned i eftertidens fortolkninger af denne gruppe fra bl.a. Gotthold Lessing og Johann Joachim Winckelmann til Clement Greenberg og finder referencer, der ud fra hans synspunkt harmonerer godt med Kaldahls værker.

På denne baggrund bruger han deres iagttagelser og fortolkningsmodeller til at trænge dybere ind i idégrundlaget for Kaldahls værk og til at beskrive grundprincipperne for hans møjsommelige figurobygning, hans tankegang og improvisationer i værkerne og inspiration i forskellige perioder.

Jorunn Veiteberg går anderledes til værks. Hun tager udgangspunkt i knudeformen med henvisning til den tyske arkitekt Gottfried Sempers tanker om ornament kontra form og udforsker, hvorledes Kaldahl gennem næsten 50 års virke har varieret dette tema i uendelige variationer. Tematik, idéer og formudvikling beskrives fra hans udgangspunkt i brugskeramik fra værkstedet i Odder i 1981 gennem videre studier i London i slutningen af 1980'erne, hvor skulptøren Eduardo Paolozzi, og keramikkerne Martin Smith og Alison Britton betød meget, frem til 2005, hvor det digitale får betydning. Spillet mellem natur og teknologi, form og dekoration og latente absurde eller humoristiske undertoner i Kaldahls seneste værker beskrives levende.

Bogen yder således både tekstuelte interessante bidrag til fortolkningen af Kaldahls værk, og giver samtidigt et varigt og visuelt helstøbt billede af en væsentlig dansk keramikers virke igennem de seneste 30 år. Det er naturligt, at bogens tekst er på engelsk med henblik på et internationalt publikum, men måske burde der have været et kort dansk resumé.

Ulla Houkjær

Kunsthistoriker, seniorforsker. mag.art. og cand.mag.

Törngrens krummakeri. Av Love Jönsson. Rian Designmuseum [Website: <https://rian.se>], Falkenberg 2024. 144 s. ill. kilder og litteratur. noter. 189 SEK.

Törngrens krummakeri i Falkenberg var i drift från 1789 till 2015. Tillverkningen pågick i sju generationer från far till son, Sveriges mest långlivade familjeföretag inom keramiken! Traditionellt bruksgods och kakelugnar utgjorde större delen av produktionen. Lergöksstaden Falkenberg lyfts dock fram i ett eget kapitel. Senare blev ett rikt dekorerat prydnadsgods verkstadens särmärke. Boken skildrar hur de olika generationerna inom familjen Törngren arbetat med att både föra vidare traditionen och förnya produktionen i en modern riktning. Efterkrigstiden kom att präglas av en mer dekorativ keramik med Leif Ueland och Bonni Rehnqvist som ledande keramikere. Från

1970-talet kompletterades tillverkningen med stengods.

1700- och 1800-talens verksamhet vid Törngrens kruk- makeri har tidigare egentligen bara behandlats i Ernst Walerius standardverk om Falkenbergs krukmakare från 1973. Den nya boken belyser krukmakeriets hela verksamhet, alltså även 1900-talets tillverkningar. Där- med även förändringarna med övergång till nya mate- rial under landets industrialisering decennierna runt förra sekelskiftet. Det är en särskild kvalitet att man har kunnat dokumentera hela verksamheten tillsammans med den siste innehavaren Bengt Törngren och hans egna upplevelser av krukmakeriet.

Törngrens krukmakeri är som miljö ett intakt krukma- keri och som sådant det äldsta bevarade av de få kruk- makerier som bevarats i ursprungligt skick i landet. Bo- ken belyser också krukmakerinäringen och dess betydel- se för Falkenberg och är fortsatt en viktig del i stadens kulturutbud knuten till designmuseets verksamhet. I bo- ken presenteras en rad kända medarbetare/keramiker ut- över de sju generationerna av krukmakarsläkten Törn- gren som arbetat i verkstaden. Samtidigt får man en om- fattande redovisning av föremålsbeståndet i bild med uppgifter om alla involverade krukmakare genom åren.

Boken är väl illustrerad med både historiska bilder och en mängd nytagna fotografier. I ett särskilt signaturav- snitt avbildas, beskrivs och dateras ett femtiotal olika stämplor och signaturer som använts i verkstaden. En utförlig käll- och litteraturförteckning stärker det doku- mentära värdet av boken.

Bengt Nyström

Mellan bruk och berså. Bilder från Gustavsberg - Ett brukssamhälle i folkhemmet. Av Kjell Lööv, Ylva Kjellberg och Hans Malm. Historiska Media [Website: <https://historiskamedia.se>], Lund 2024. 304 s. ill. engelsk resumé. Ib. 299 SEK.

Boken presenterar Gustavsbergs porslinsfabrik och det samhället som växte upp kring fabriken i en fotogra- fisk berättelse med närmare tre hundra unika bilder. Fotografierna är hämtade från fabriken omfattande fotoarkiv och skildrar liv och arbete i Gustavsberg under guldåren från 1930- till 1970-tal då Kooperativa förbundet ledde verksamheten. Man hade ambitionen att skapa ett modernt brukssamhälle i folkhemmets anda.

Gustavsbergs porslinsfabrik etablerades redan på 1820- talet och utvecklades till en av landets ledande kerami- ska fabriker vid sidan av Rörstrand och Höganäs med en betydande produktion under det sena 1800-talet och

1900-talet. Den historiska bakgrunden alltifrån 1600- talets tegeltillverkning och 1800-talets engelskt inspi- rerade flintgods skildras inledningsvis. Det är dock hu- vudsakligen tiden efter det att Kooperativa förbundet, KF, tagit över fabriken 1937 och satsade på hygien som boken presenterar i bilder och i korta texter.

Bokens titel anspelar på fabriken centrala roll i sam- hället och Stig Lindbergs berömda porslinsdekor. Här skildras hygienporslinet och hushållsporslinsfabriken, Gustafsbergs studio med dess konstnär – Wilhelm Kåge, Stig Lindberg, Lisa Larsson etc – och plasttill- verkningen likaväl som det mönstersamhälle i Folk- hemmet som växte fram kring fabriken. Efter femtio år tvingades dock KF att sälja AB Gustavsberg som dela- des upp och såldes ut under 1980- och 1990-talen.

Gustavsberg hade egna fotografer för att dokumentera de olika produkterna. Även de olika nya bostadsområ- dena kom att dokumenteras. Hela KF:s rika bildarkiv ingår idag i Nationalmuseums arkiv liksom föremåls- samlingarna.

Mellan bruk och berså blir så en spännande resa för den som vill fördjupa sig i det svenska folkhemmet i bild. En käll- och litteraturförteckning kompletterar dokumentationen.

Bengt Nyström

Birger E. Nilsson - krukmakare, konstnär och poet. Skene · Sangis · Mölndal · Veinge. Red. av Theo Ågren. Med bidrag från Love Jönsson, Hanna Riisager, Annelie Tuveros och Hildegun Nilsson Varhelyi. Theo Ågren Publishing [Website: <https://theoagren.com>], Sätilla 2024. 190 s. ill. kilder. noter. hf. 300 SEK.

Birger E. Nilsson är känd för sin keramik med ett bruksgods i enkla former, oftast med askglasyrer. Hans keramik är influerad av den japanska keramiktradition- en men ändå självständig. Han är en mångsidig konst- när och har också ägnat sig åt poesi och åt skulptur och måleri. Hans intresse för naturen ledde till att han anla- de en japaninspirerad parkliknande trädgård vid hem- met i Veinge.

I boken skildras hans livsresa från Norrland via An- jous krukmakeri i Skene, egen verkstad i Sangis, se- dan i Mölndal och slutligen i Veinge. Författarna ger olika perspektiv på hans verkstad och hans hem, hans keramik och hans olika konstnärroller som poet och som målare. Det har blivit en ovanlig bok där ett allsidigt och mångskiftande konstnärskap lyfts fram.

Bengt Nyström

Elisa Helland-Hansen · *Pleasure and Use*. By Jorunn Veiteberg, Mary Barringer, Garth Clark, Nina Malterud and Elisa Helland-Hansen. Arnoldsche [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart. 2024. 238 s. ill. noter. ib. 38 €. [Tillige norsk udgave på Skald forlag].

På bagsiden af denne bog om Elisa Helland-Hansen er trykt en ganske kortfattet tekst af Mary Barringer, der udmærket informerer om bogens indhold: *"For fifty years Norwegian potter Elisa Helland-Hansen has created useful objects inspired by nature, art, family, food and social gatherings. Text and images illuminate the dialogue between her pottery and her life"*.

En ultrakort bagsidetekst, der på sin vis er dækkende for bogens indhold, men også kun til en vis grad, da Elisa Helland-Hansens praksis dels ikke er så enkel som udsagnet, og dels forbigås den historiske kontekst, hun opererer i. Men herom senere.

Selve bogen indeholder en række mindre tekster om keramikeren skrevet af kunsthistorikere, keramikere, skribenter og familiemedlemmer, hvoraf de centrale må siges at være Jorunn Veitebergs "Sophistication and Calm", Mary Barringers "Dual Citizen" samt keramikerenes egne bidrag til afsnittet "Glimpses" og hendes udsagn i en samtale med Nina Malterud med titlen "I Want It to Be Enduring". Udover teksterne er der i bogen tre store afsnit med fotos under titlerne "Process", der viser fotos af arbejdsprocessen, "Works" med fotos af keramiske værker samt "Pots in Action", der viser værkerne brugt i dagligdagen. Alt i alt godt 140 helsides fotografier og derudover endda fotos i tekstafsnittene. I den forbindelse kan man anke over, at der stort set ingen forklarende tekster er til fotografierne i afsnittene "Process" og "Pots in Action", samt at sidstnævnte minder om noget fra et livsstilmagasin, men det er vel godkendt af keramikeren?

Men tilbage til teksterne, hvor den norske kunsthistoriker Jorunn Veiteberg i sin artikel "Sophistication and Calm" beskriver Elisa Helland-Hansens livsforløb med størst vægt på det keramiske arbejde. Elisa Helland-Hansen blev født i New York i 1950 og havde en amerikansk mor og en norsk far, der var arkitekt, men familien etablerede sig kort tid efter fødslen i Norge, hvor Elisa efter skolegang havde nogle mindre uddannelsesforløb, herunder et ophold på Kunsthøjskolen i Holbæk 1972-1973. Fra 1975-1978 blev hun uddannet på Bergen School of Arts and Craft, Ceramics Department (Bergens Kunsthåndverkskole), hvor hun mødte en række senere kendte keramikere såsom Lisbet Dæhlin (1922-2012), Torbjørn Kvasbø (f.1953), Marit Tingleff (f. 1954) og Sverre Tveito Holmen f.1955). Hun interesserede sig i starten for bl.a. rakubrænding

(hvor hun deltog i et kursus hos Finn Lynggaard (1930-2011)), men et forløb med den engelske keramikker John Maltby (1936-2020), som gæstelærer og en senere studietur til England hos Katharine Playdell-Boverie (1895-1985) og Richard Batterham (1936-2021) blev udslagsgivende for hendes fremtidige arbejde. Hun blev grebet af Bernhard Leachs (1887-1979) tanker og praksis om smuk brugskeramik til hverdagsbrug, som også havde påvirket de tre førnævnte engelske keramikere. Som Jorunn Veiteberg skriver i teksten side 14: "..... it is all about creating functional pots with aesthetic value – objects that are as pleasing to the eye as to the hand and invites contemplation as much as use". Hun undersøgte forskellige brændingsteknikker, hvor den vigtigste blev brændefyring i ovne, der var inspireret af japanske og koreanske modeller, hvilket nok igen hang sammen med inspirationen fra Bernhard Leach.

Efter uddannelsen i Bergen kom hun til at virke som selvstændig keramikker med brugskeramikken i centrum, men underviste også senere på bl.a. uddannelsessteder, samt deltog i fagligt organisatorisk arbejde.

Den amerikanske keramikker og underviser Mary Barringer supplerer Jorunn Veiteberg med en tekst, der udfolder Elisa Helland-Hansens amerikanske forbindelse familiemæssigt og fagligt. I den sammenhæng fremhæver hun Elisas nære forbindelse til den amerikanske keramikker og underviser Warren MacKenzie (1924-2012), som arbejdede på Bernhard Leachs værksted i 1950'erne, hvilket falder godt i tråd med Elisa Helland-Hansens ståsted.

Interessant er det at læse Elisa Helland-Hansens egne bidrag om sit keramiske virke, hvilke som sagt findes i en del af teksten "Glimpses" og i samtalen med Nina Malterud.

I "Glimpses" beskriver hun nogle af sine traditionelle grundformer såsom kanden, koppen og tepotten, ligesom hun beretter om nogle af sine arbejdsprocesser og sin keramiks anvendelse i dagligdagen.

I samtalen med Nina Malterud bliver Elisa Helland-Hansen spurgt ind til en række centrale emner omkring hendes keramik som eksempelvis, hvordan hun vælger glasurfarver, hvordan glasuren spiller ind i forhold til værkets funktion, hvad hendes største professionelle udfordring er, og hvad der er specielt ved ovnfyring med træ. Nogle gange er svarene ganske overraskende.

I bogens øvrige forholdsvis korte tekster suppleres ovenstående tekster, og læseren får alt i alt et rimeligt godt billede af keramikeren Elisa Helland-Hansens og hendes inspiration fra Bernhard Leach og kredsen omkring ham, og hvordan hun har brugt meget af sit

liv til at lave brændefyret keramik, der formmæssigt næsten udelukkende består af traditionelle grundformer. Hendes glasurer er derimod meget mere personlige og selvom jordfarverne bliver brugt hyppigt, anvender hun også glasurer i mange andre farver, selvskabte som ”lån-te”.

Mange vil nok i dag opfatte hendes brugskeramik som værende noget fra en anden tid og så alligevel ikke. Jeg kunne sagtens se for mig, at ganske unge mennesker anvendte den i dag. Nogle former forgår ikke, selv i en computer verden. Måske passer de traditionelle grundformer sammen med mennesket og dets basale behov?

Henning Pihlmark

Allacher Porzellan. Porzellankunst unter SS-Regie. Von Walter G. Demmel. Franz Schiermeier Verlag [Website: <https://www.stadtatlas-muenchen.de>], München 2024. 208 s. ill. litt. hf. 28 €.

Forfatteren Walter G. Demmel beskriver i sin bog om *Allacher Porzellan* fabrikens historie, hvor vi samtidigt får grundlæggeren Franz Nagys levnedsløb (1888-1962). Forfatteren har uden tvivl lagt et umådeligt stort arbejde i udforskningen af Franz Nagy og den af ham grundlagte fabrik, hvor bogen i stort omfang er en korrektur til tidligere publiceret litteratur af andre forfattere om fabrikken, idet disse forfatteres udsagn og konklusioner løbende kommenteres og berigtiges, hvilket komplicerer og forstyrrer læsningen, specielt for læsere, der ikke har nogen forhåndsviden om fabrikken og dens historie, da det kan vike forvirrende.

Franz Nagy (1888-1962) er født i Pécs i Ungarn, hvor forældrene også var keramikere. Franz Nagy blev også uddannet som keramikere og var efter endt uddannelse ansat på forskellige tyske keramiske virksomheder, hvor han bl.a. arbejdede som modellør.

I 1935 grundlagde han ”Keramische Werkstätten Franz Nagy” i Allach på et jordstykke, som han allerede havde erhvervet i 1927. Her ville han producere kunstporcelæn. Firmaet blev i 1936 omdannet til ”Porzellan-Manufaktur Allach-München G.m.b.H.” med tre andre som medejere, heraf var to af dem tilknyttet SS.

Denne tilknytning til SS gjorde, at en stor del af produktionen i 1937 som følge af plads- og personalemangel flyttede til den nærliggende KZ-lejr i Dachau, hvor man anvendte KZ-fanger som arbejdskraft. SS-Wirtschafts- und Verwaltungshauptamt stod for organisationen af alle KZ-lejre såvel som den centrale ledelse af SS’s erhvervs-virksomheder, efter Demmels oplysninger omkring 30 med henved 100 produktionssteder. Således stod SS i for-

vejen som ejer af en række virksomheder, hvor flere af dem også lå i KZ-lejren Dachau, hvor KZ-fanger arbejdede for SS’s virksomheder.

Vilkårene var dog bedre for dem, der arbejdede med porcelænsfremstilling end for andre fanger i Dachau, men som alle andre KZ-fanger levede de under den fortsatte trussel om at risikere døden i lejren, hvor mange døde som følge af sygdomme, underernæring eller som følge af det hårde arbejde i KZ-lejrens udekommandoer. I porcelænsfabrikken arbejdede 25-30 normalt ansatte personer side om side med KZ-fangerne, hvis antal i 1943 nåede op på henved 100.

I 1939 blev Nagy og en af de andre ejere tvunget til at afgive deres andele af virksomheden til SS-Wirtschafts- und Verwaltungshauptamt, og fabrikken var dermed under fuld kontrol, idet de to andre medejere jo begge var tilknyttet SS.

Fabrikken i Allach skulle ikke give overskud, men med sin produktion af figurer og objekter, der i deres æstetiske udformning skulle være i overensstemmelse med de nationalsocialistiske idealer og dermed være stil- og smagsdannende og understøtte den nazistiske ideologi og bidrage til opdragelsen af befolkningen til nationalsocialistiske mennesker.

I fabrikken blev der fremstillet figurer, der decideret relaterede til den nazistiske hverdag eller ideologi, bl.a. figurer med uniformerede Hitlerjugend-drenge og tilsvarende piger i Bund Deutscher Mädel samt SS-fanebærere m.fl., Hitler-buster samt bl.a. dyrefigurer, som også relaterede til den nazistiske ideologi. Derudover er dog også produceret figurer af mere kunstnerisk karakter, som ikke relaterede til nazismen, fx figurer i form af Morris-dansere. Dertil kom så almindeligt porcelæn til brug for kaminer og ombord i skibe mv.

Andre fabrikker fremstillede – for at overleve krigen – også såkaldt ”brunt porcelæn” til især de nazistiske spidser, således både Meißen, Nymphenburg og Rosenthal, hvilket indebar, at fabrikernes dygtige porcelænsmalere ikke blev sendt til fronten. Men mest tydeligt står Allacher Porzellans produktion for nazismen, da Allacher Porzellan er mærket med SS-symbolet og Allach.

⅓-del af produktionen af Allacher Porzellan gik til SS, politi og hæren, hvor SS fik store rabatter. Salgskonceptet forudsatte ikke salg gennem specialforretninger som porcelænsbutikker og isenkræmmere, men organiseret gennem udstillingslokaler i få storbyer som Berlin, Posen [Poznań i Polen], Warszawa og Lemberg [Lviv i Ukraine]. Fabrikens produkter kunne erhverves til meget lave priser, men systemet med udstillingslokaler bidrog til, at Allacher-porcelænet – trods de lave priser

– i stor udstrækning forblev forholdsvist ukendt for den almindelige befolkning.

En anden vigtig opgave for fabrikken bestod i at fremstille statslige gaver i form af kunstporcellæn til udenlandske politiske gæster og deres ledsagende diplomater, men også mere almindelige genstande blev fremstillet som gaver til personer, der ifølge den nazistiske ideologi havde gjort sig særlig fortjent til at modtage en figur.

Vi får også slutningen på fabrikkens historie, samt hvorledes retsefterspillet for Franz Nagy forløb, hvilket var ham meget nådigt i forhold til flere af de andre, der havde været impliceret i virksomhedens drift.

Fint er det med afsnittet bagerst i bogen med ”Kurzbiografie · Künstler und SS-Personen”, som giver både baggrunden for de pågældende, men også deres livshistorie, som kan være nyttig at slå op på under læsningen, så man får styr på deres betydning for beretningen om ”Allacher Porzellan”. Dog kunne man godt savne flere gengivelser i bogen af fabrikkens produkter, så man kunne have fået et mere gennemgribende indtryk af, hvad fabrikken formåede.

Gunnar Jakobsen

Kindred Spirits. 100 Japanese Ceramics in Chinese Style. The Shen Zhai Collection. Ed. by Clare Pollard with a foreword by Patrick K.M. Kwok and contributions by Fukunaga Ai, Rose Kerr, Patrick K.M. Kwok, Clare Pollard and Maezaki Shinya. Arnoldsche [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart 2024. 360 s. ill. litt. noter. index. glossary. ib. 68 €.

Kindred Spirits behandler et af forskningen hidtil ret uopågtet område, nemlig japansk keramik i kinesisk stil fremstillet efter midten af 1800-tallet og frem til næsten vor tid. Japanske keramikere har gennem århundreder i høj grad beundret den kinesiske keramik. Således har japanske keramikere anvendt kinesisk keramik som model for deres arbejde og tilegnet sig kinesiske teknikker, klassiske forme og motiver og anvendt disse som inspiration for deres egne arbejder og kunstneriske udtryk. Det var således ikke kopier eller efterligninger, der kom ud af produktionen, men sammenlignelig keramik af meget høj kvalitet, og signeret af det japanske værksted.

Den japanske tradition bygger på at ”kopiering” skal ses som en æreshandling over for fortidens mesterværker. Det drejer sig ikke om reproduktion men om nyskabelse af et værk, hvor kunstneren er tro over for forbilledet.

Bogen indledes med forordet ”A Feeling of Affinity”, som kan oversættes til ”En følelse af slægtskab”, forfattet af samleren Patrick K.M. Kwok, hvis fornemme samling ”The Shen Zhai Collection” danner baggrund for bogen. Herefter følger en række essays, som indledes med: ”Kindred Spirits: Japanese Ceramics in Chinese Style” af Clare Pollard; ”Chinese Inspiration for Japanese Ceramics in the Meiji, Taishō and early Shōwa Periods” af Rose Kerr; ”Drawing from the Old to Create the new: Chinese-Style ‘Palace Landscape’ Vase by Miyagawa Kōzan” af Clare Pollard; ”Suwa Sozan I, II and III: Masters of Japanese Celadon” af Maezaki Shinya og ”A Historiography of Japanese Ceramics in Chinese Style: Japanese and Western Scholarship” af Fukunaga Ai, hvor nogle af artiklerne er mere generelle, mens andre handler om mere specifikke temaer, som det fremgår af titlerne, men som alle er spændende læsning og fremdrager megen ny viden om dette specielle felt inden for japansk keramik.

I bogen gengives 100 objekter fra The Shen Zhai Collection, der som nævnt er grundlagt af samleren K.M. Kwok i Singapore, der også har bidraget til beskrivelsen af disse objekter. De 100 objekter gengives med gode store fotografier, som vises sammen med keramikerenes mærke og tilhørende tomobako-æske. Hertil en tekst om de enkelte objekter med faktuelle oplysninger samt oplysninger om det kinesiske forbillede, hvor det ville have været dejligt med eksempler af lignende kinesiske objekter. Blandt de viste genstande findes såvel monokrome objekter glaseret med celadon- eller okseblodsglasur, vaser og skåle i raffineret underglasur dekoreret med landskaber mv samt figurer, hvor forbillederne især er Tang-, Song-, Ming- og Quing-tidens keramik.

Kindred Spirits vil med sine fine detaljerede gengivelser og beskrivelser, signaturer samt inskriptioner på tomobako-æskerne være et værdifuldt opslagsværk for samlere, kunsthistorikere og for alle med interesserer for japansk og kinesisk keramik.

Gunnar Jakobsen

15. Westerwald Preis 2024. Keramik Europas · Ceramics of Europe. Red. von Nele van Wieringen. Arnoldsche [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart 2024. 143 s. ill. 38 €.

Keramikmuseum Westerwald danner hvert femte år ramme om en udstilling i forbindelse med en stor keramikkonkurrence, hvor tre priser uddeles. Placeringen af konkurrencen er logisk, da egnen Höhr-Grenzhausen fra omkring år 1600 dannede rammen om en stor produktion af karakteristisk saltglaseret stentøj med primært blå dekorationer. Området er siden forblevet et vigtigt fremstil-

lingssted, i dag med mange værksteder, der arbejder med alle keramiske materialer.

Siden 1973 har man hvert femte år i Westerwald udskrevet en konkurrence til befordring af kunstnerisk keramisk formgivning, som tiltrækker deltagere fra mange europæiske lande. I 2023 kunne konkurrence nr. 15 udskrives, og deltagelsen foregår i dag således, at deltagerne indsender digitalt materiale. På den baggrund udtages en gruppe værker til konkurrencen, de udvalgte værker indsendes derefter fysisk. Denne gang indkom 3192 digitale billeder af 1064 genstande indsendt af i alt 276 personer. Af disse blev 89 genstande udført af 75 personer fremsendt til priskomiteén i juni 2024.

I konkurrencen præmieres i tre kategorier: Fri keramisk form, saltglaserede værker og debutantarbejder.

Den første kategori blev vundet af den russiske deltager, Irina Razumovskaya, der i vinderværket *Bleed*, arbejder med en stammeligende skulptur, en monolit, hvor en sandfarvet overflade gennemskydes af sprækker, hvor blodrøde kødlignende partier bryder frem. Værket skal ses som symbol på menneskets skrøbelighed i den moderne verden. Andenpræmien gik til den tyske keramikere Nora Arrieta for værket *Toteninsel*, opkaldt efter Böchlins berømte maleri, et stærkt figurativt værk, nærmest udformet som en opsats med et væld af små figurelementer. Værket spiller på de samme undertoner i temaer som undergang og kaos som Böchlins maleri. I denne kategori er udstillet flest værker, og differentieringen er meget stor. Den omfatter alt fra steler og skulpturelle figurer til abstrakte genstande og vaseformer, fra det monokrome til det stærkt kulørte, fra det meget detaljerede til det helt enkle. For denne betragter er det påfaldende, i hvor høj grad en del værker minder om tendenser i moderne skulpturelt glas.

I kategorien med saltglaserede værker kan vi glæde os over, at den fornemme pris meget velfortjent gik til Bodil Manz, for værkerne *Marfa I, II, III*, tre cylindriske kar med linjedekorationer. En fin hyldest og en anerkendelse af hendes store betydning og bredspektrede kunstneriske indsats nationalt og internationalt gennem mange år som keramisk formgiver.

Debutantprisen gik til den østrigske keramikere, Beate Gatschelhofer, for den abstrakte form *Stummes Lächeln einwärts*, og en samling små figurer *Früher war das aber lustiger*, med et humoristisk anslag, som titlerne antyder.

Foruden Bodil Manz deltog to andre danske keramikere i konkurrencen: Anne Mette Hjortshøj i stentøjskategorien og Sara Jeffries i talentgruppen.

Udstillingskataloget er tilrettelagt primært som en billedbog med mange helsides gengivelser af de enkelte deltagers værker samt en række helhedsfotos fra selve udstillingen. Den giver dermed et fint udtryk af den keramiske udfoldelsesvariation netop nu.

Ulla Houkjær

Kunsthistoriker, seniorforsker. mag.art. og cand.mag.

Anmeldes i "keramiske noter 62/2024"

Kai Nielsen · Født af hverdagen. Red. af Sofie Olesdatter Bastiansen & Anna Manley. Med bidrag af bl.a. Peder Rasmussen. Ny Carlsberg Glyptotek, København & Faaborg Museum, Faaborg 2024. 256 s. ill. litt. noter. navne-register. ib. 299 kr.

Bente Skjøttgaard. Nature and Glaze/Nature et Glaçure. By Garth Johnson, Christine Gemaine-Donnat, Martin Bodilsen Kaldahl, Gitte Jungersen, Maria Lund, Joël Riff. Hatje Cantz Verlag (Website: <https://www.hatjecantz.com>], Berlin. 16.04.25. 264 s. ill. litt. noter. ib. 42,25 €.

Medlemsarrangementer i Keramikvens Venner

Arrangement: *Værkstedbesøg hos keramikere i keramikværkstedet Maglekildevej 16, Frederiksberg*
Keramikere er Alma Bangsgaard, Camilla Goth Glad, Hilda Piazzolla (f. 1988) og Line Rønnest. Se KV-Nyhedsmail december 2024.
Dato og tidspunkt: Lørdag den 8. februar 2025, kl. 13.00-15.30.
Mødested: Keramikværkstedet, Maglekildevej 16, Kælderen, 1853 Frederiksberg C.
Arrangør: Gunnar Jakobsen, tlf. 61 72 05 30.
Deltagerantal: Maksimum 25 deltagere. **Ikke flere ledige pladser.**
Arrangement: Nr. 2025-1

Arrangement: *Keramikvens Venners generalforsamling 2025*
Dagsorden ifølge vedtægterne, se www.keramikvens-venner.dk.
Dato og tid: Mandag den 10. marts 2025, kl. 19.30.
Mødested: Busses Skole, Mosebuen 1, 2820 Gentofte med indgang via trappen lige om hjørnet på Vangedevej.
Foredrag: Efter generalforsamlingen vil der være foredrag af keramikduoen Claydies (Tine Broksø (f. 1971) & Karen Kjældgård-Larsen (f. 1974)).
Claydies arbejder konceptuelt og gør op med den stilfærdige og ufarlige keramik. De introducerer nye teknikker og kreative benspænd. Ved at tilsætte humor, ironi og provokationer giver de velkendte hverdagsobjekter nyt liv. Nogle af jer har måske set deres seneste meget spændende og flotte udstilling i Officinet: "Keramiske Food-Processer".
Website: <https://claydies.dk> og <https://dkod.dk/claydies-officin-med-keramikduoen-trine-broksoe-og-karen-kjaeldgaard-larsen>.
Traktement: I forbindelse med generalforsamlingen vil der være et lettere traktement.

Bestyrelse:

Jens Drachmann Bukh, formand
Gunnar Jakobsen, næstformand
Carsten Groth, sekretær
Anker Tvermosegaard, kasserer
Peter Nedergaard
Barbro Haar, suppleant
Ane Maria Holst-Schmidt, suppleant

Formand:

Jens Drachmann Bukh
Tlf 22 62 28 13
formand@keramikvens-venner.dk

Sekretær:

Carsten Groth
Tlf 41 57 88 18
sekretaer@keramikvens-venner.dk

Kasserer:

Anker Tvermosegaard
kasserer@keramikvens-venner.dk
Bank: Danske Bank reg nr 1551
kontonr 9 46 17 87

Tilmelding til arrangementer:

Tlf 40 53 44 55
kontakt@keramikvens-venner.dk

www.keramikvens-venner.dk

www.facebook.com/keramikvensvenner

"keramiske noter" udgives af
"Keramikvens Venner" siden
1995 og udkommer to gange
årligt, henholdsvis ultimo marts
og primo september – denne gang
dog primo februar.

ISSN 1603-0664

Redaktør af "keramiske noter
61/2025" er **Gunnar Jakobsen** med
tak til dem, der har leveret bøger og
anmeldelser til dette nummer samt til
Barbro Haar for gode kommentarer.
Redaktionen afsluttet 25/01/25.
© keramiske noter

Tryk: Lyngby Tryk ApS, Holte
